

مقاله‌شناسی توصیفی

است برای تسهیل در دستیابی به فهرست مندرجات و راهنمایی موضوعی و مقالات سعی شده است که ابتدا از روزنامه و سپس هفته‌نامه‌ها و ماهنامه و فصلنامه به صورت الفبایی استفاده شود، به طوری که به ترتیب نام نشریه، شماره نشریه، تاریخ انتشار، و سپس عنوان مقاله ذکر گردد.

مقاله‌شناسی توصیفی نگرشی است به مهمترین مقاله‌های نشریات در مورد ادبیات و هنر کودک و نوجوان. هدف اصلی این بخش ارائه نظرها، اخبار، نقدها و گزارش‌هایی است که در قلمرو وسیع هنر و ادبیات جهت تحقق فعالیت‌های پژوهشی صورت می‌گیرد. شیوه کار مقاله‌شناسی صرفاً توصیفی و بدون ارزش‌گذاری یا تحلیل مطالب

تابستان
۱۳۷۵

جمیله جان قربان

□ (روزنامه‌ها)

۱. آفتابگردان، دوشنبه ۱ مرداد ۱۳۷۴

«جک جنگلی» زنگ تخیل را به صدا درمی‌آورد
نگاهی به کتاب جک جنگلی نوشته «جان کریستوفر»
نویسنده: شادی صدر

نقد جان کریستوفر، نویسنده انگلیسی آثار جذاب و پرکششی است، مانند: «کوه‌های سفید» «شهر طلا و سرب»، «برکه آتش» «نگهبانان» و «جک جنگلی».

اغلب حوادث داستانهای این نویسنده، در آینده رخ می‌دهد و داستان جک جنگلی نیز از این ویژگی برخوردار است.

نویسنده نقد، پس از بیان خلاصه‌ای از داستان و معرفی شخصیت‌های آن، به بررسی داستان پرداخته و یکی از عوامل جذابیت «جک جنگلی» را پرحادثه بودن آن معرفی می‌کند. وی، تحول درونی قهرمان اصلی داستان «کلایو» را طبیعی می‌داند.

اشکالات داستان از دیدگاه نقاد، غیرمنطقی بودن حادثه اصلی داستان، یعنی نجات کلایو به وسیله دیگر دوستان تبعیدی او از زندان است و دیگری نثر داستان است که روان و یکدست نیست و مشکلات ترجمه نیز در آن نمود یافته است.

۲. آفتابگردان، دوشنبه ۲۹ مرداد ۱۳۷۵

نمی‌دانید قصه نوشتن چه لذتی دارد؟

گفتگو با سوسن طاق‌دیس، قصه‌نویس و نویسنده داستان دنباله‌دار «... دستها از خاک رویدند»

در این گفتگو، خانم طاق‌دیس پس از معرفی کتاب «... دستها از خاک رویدند»، درباره چگونگی یافتن سوژه این داستان توضیحاتی می‌دهد.

هنرمندان داخلی باعث شده است که در آشفتگی بازار کتاب، شناخت صالح از ناصالح مشکل شود و بعضی از هنرمندان به همین دلیل چشم به آن سوی مرزها بدوزند تا بلکه دیگران قدر هنر آنها را بدانند.

۴. اطلاعات، یکشنبه ۸ بهمن ۱۳۷۴

کودکان و نوجوانان نمی‌خوانند چون بزرگترها مشکل دارند!

در حاشیه معرفی آثار برتر ادبیات کودکان و نوجوانان سال ۱۳۷۳ (۱)

مقاله شورای کتاب کودک، با انتخاب آثار

برتر در زمینه ادبیات کودک و نوجوان به پویایی و تحرک ادبیات این حیطه کمک کرده است.

کتابهای منتخب شورا به چند گروه: «کتاب برگزیده»، «کتابهای خوب»، «خواندنی‌های مناسب»، «کتابهای معرفی ویژه»، «آثار شایسته توجه» و «آثاری ویژه نسل جوان که به دفتر بین‌المللی کتاب معرفی می‌شوند» تقسیم می‌شود.

در بخشی از این مقاله، خانم توران میرهادی به بازگویی نظر گروه‌های مختلف بررسی آثار و توصیه‌های آنان پرداخته است. برخی از آثار انتخاب شده توسط شورای کتاب کودک عبارتند از:

- «یار حسنی»، «ننه کوچیکه» و «دختر نارنج و ترنج» اثر شکوه قاسم‌نیا که جزء «کتابهای درخور معرفی» انتخاب شده‌اند.

- «افسانه کویر» نوشته مهدخت کشکولی، «من خودم» نوشته فریبا صدیقیم در بخش «کتابهای شایسته توجه»

- «حسنی به مکتب نمی‌رفت و ۱۹ مثل و مثل دیگر» نوشته محمدرضا یوسفی، «افسانه بزی

به عقیده خانم طاق‌دیس، اگرچه بعضی از صحنه‌های داستان را به‌طور واقعی درک نکرده و در موقعیت آنها حضور نداشته است، ولی توانسته با هنر و خلاقیت خود به گونه‌ای آنها را بازسازی کند که واقعی و قابل قبول به نظر آیند. وی سعی کرده است که در این رمان، طرحی نو و تازه و متفاوت با قصه‌های کلیشه‌ای در زمینه حوادث انقلاب نوشته شود. خانم طاق‌دیس اظهار امیدواری کرده است که آثارش به وسیله ناقد و نقدی منصف، آگاه و بدون غرض، مورد بررسی واقع شود.

۳. افتابگردان، دوشنبه ۱۲ شهریور ۱۳۷۵

ما نباید چشم به آن سوی مرزها داشته باشیم

گفتگو با محمدرضا یوسفی، نویسنده برگزیده «آی. بی. بی. وای». IBBY

آقای یوسفی، با کتاب «حسنی به مکتب نمی‌رفت» دیپلم افتخار «دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان» را دریافت کرده است.

در این گفتگو، آقای یوسفی سازمان IBBY را معرفی کرده و توضیحاتی درباره چگونگی انتخاب آثار، تعداد شرکت‌کنندگان و هدفهای این سازمان ارائه می‌دهد.

به گفته وی، هدف این سازمان انتخاب نویسندگان و تصویرگر کتاب، در سطح جهانی و اعطای جایزه بزرگ «هانس کریستین آندرسن» است.

آقای یوسفی، درباره اعطای جایزه به هنرمندان، معتقد است که اعطای جایزه و یا لوح تقدیر به هر هنرمندی، می‌تواند تأثیر مثبتی بر او بگذارد، زیرا هنرمند به شناخت هنر و استعداد و قدردانی دیگران از زحمتهای وی آگاهی می‌یابد. این در حالی است که در جامعه کنونی ما، دسته‌بازی، گروه‌گرایی و جبهه‌گیری

و درخت خرما» نوشته محمد محمدی و «گربه یک چشم» نوشته پائولا فاکس، جزء «آثار انتخاب شده برای معرفی به دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان».

۵. اطلاعات، چهارشنبه ۳ مرداد ۱۳۷۵

کتابهای کودکان و نوجوانان در گذر زمان

مقاله اهمیت کتاب در امر آموزش و فرهنگ‌سازی جامعه بویژه قشر کودک و نوجوان بر همگان آشکار است و ضرورت توجه به انتشار کتاب در حیطه کودکان و نوجوانان انکارناپذیر می‌نماید.

نویسنده مقاله در بررسی اجمالی و آماری کتابهای منتشر شده در سالهای ۷۳ - ۱۳۷۰ از بالا رفتن تیراژ و تعداد عناوین منتشر شده در این بخش و رشد آن در مقایسه با سالهای متفاوت، ابراز خشنودی کرده، اما از اینکه هنوز هم جایگاه این مقوله در کشور ما تا سطح قابل قبول مطالعه و نشر کتاب در جهان فاصله زیادی دارد، اظهار تأسف کرده است.

درصد کتابهای تألیفی و ترجمه‌ای و همچنین کتابهای چاپ اول، دوم و... از دیگر مطالب مورد بررسی در این مقاله است. نویسنده با اشاره به اینکه ۶۰ درصد از کتابهای منتشر شده، تجدید چاپی و ۳۸ درصد آثار چاپ اول بوده‌اند، افزایش چشمگیر سطح تألیف خودی، در مقایسه با آثار ترجمه‌ای را نویددهنده ارتقاء سطح فرهنگ جامعه، در آینده‌ای نزدیک دانسته است.

۶. اطلاعات، دوشنبه ۹ بهمن ۱۳۷۴

همه سهم مطالعه در نظام آموزشی مربوط و

محدود به کتاب درسی است

در حاشیه معرفی آثار برتر ادبیات کودکان و نوجوانان سال

۱۳۷۳ (۲)

مقاله محور اصلی مباحث این مقاله، نظرات خانم ثریا قزل‌ایاغ عضو شورای کتاب کودک است. وی در مورد بی‌توجهی به کتابخانه و کتابخوانی در مدارس و معضلات دست اندرکاران دلسوز این حیطه از بیست و سه سال پیش تاکنون، نکاتی را بازگو کرده و بی‌سوادی یا کم‌سوادی والدین را یکی از عوامل این بی‌توجهی دانسته است.

سه مکان پرورش کودک: خانواده، مدرسه و جامعه، تسلسلی نامطلوب را در امر کتابخوانی ایجاد کرده‌اند که در آن مطالعه و ارزش کتاب به رکود کشیده می‌شود. از این سه بخش، مدرسه از لحاظ آموزش جایگاه مهمتری دارد که متأسفانه در این جایگاه نیز نسبت به کتابخانه مدارس، آموزش استفاده از آن، دادن اطلاعات درباره کتابهای کمک درسی و آموزشی و ایجاد عادت به مطالعه آزاد توسط معلمان نواقصی به چشم می‌خورد.

۷. اطلاعات، (ضمیمه) سه‌شنبه ۱۷ بهمن ۱۳۷۴

روزگاری که آدمها از کتاب بیرون می‌آمدند و

حرف می‌زدند!

نویسنده: انریک ساتو

مترجم: محسن کرمی

مقاله آزادی با گذر از زیبایی حاصل مقدمه مقاله با نظراتی درباره زیباشناختی مربوط به بحث در زمینه تصویر و تصویرگری کتاب کودک می‌باشد. از نظر نویسنده تصاویر همراه با متن نه تنها ذهن کودک را به نوع دید هنرمند تصویرگر مقید و محدود می‌کند بلکه با تخیلات گاه عجیب و غریب آنها در خلق تصویر، ذهن آینه‌وار کودک مخدوش و ارتباط متن و تصویر از هم گسسته یا ضعیف می‌شود.

نویسنده معتقد است که کودکان و اطرافیان بزرگسال وی، در حال حاضر به تصاویر واقعی بیشتر ارجح می‌نهند.

۸. ایران، یکشنبه ۲۲ مهر ۱۳۷۵
خیلی‌ها خبر ندارند
گفتگو با مرتضی حسینی (بازیگر مجموعه تلویزیونی قصه‌های مجید)

آقای مرتضی حسینی ایفاگر نقش معلم در فیلم سینمایی «صبح روز بعد» و سه قسمت از مجموعه تلویزیونی «قصه‌های مجید» است. او در این مجموعه، نقش معلم ریاضی، انشا و ورزش را برعهده داشت و به اعتقاد اکثر بینندگان به خوبی از عهده نقش خود برآمده است. وی پس از بیان چگونگی آشنایی خود با گروه فیلمبرداری «قصه‌های مجید» و آقای پوراحمد، نحوه اجرای نقش و فرورفتن خود را در قالب شخصیت معلم بیان می‌کند. وی دلیل عمده این موفقیت را وجود هماهنگی و هم‌سنخی بین نقش معلم و شخصیت واقعی خود و تشابه زندگی و پایگاه اجتماعی این دو دانسته است.

۱۰. ایران، سه‌شنبه ۲۰ شهریور ۱۳۷۵
کودکان در لابه‌لای کتابهای رنگارنگ

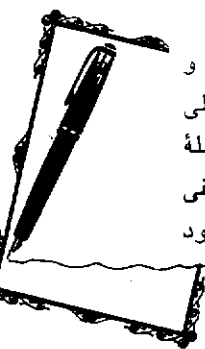
مثاله نرخ بالای جمعیت کودک و نوجوان کشور دقت در چگونگی تغذیه فرهنگی و آموزشی و تعلیم و تربیت استعدادهای خلاقیت‌های این قشر عظیم را ایجاب می‌کند.

نویسنده مقاله، ضمن ارائه آماری از فهرست کتابهای چاپ شده توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سالهای ۷۳ - ۱۳۷۰ می‌نویسد که از ۳۰۹۰ عنوان کتاب منتشره در زمینه ادبیات کودک و نوجوان، تنها ۱۲ درصد مختص این گروه است.

از نظر نویسنده مقاله، کتاب کودک و نوجوان از لحاظ تیراژ در حال رشد است، ولی هنوز با مقیاسهای جهانی نشر کتاب، فاصله زیادی دارد. از آمار یاد شده، کتابهای تألیفی حدود ۶۳ درصد از عناوین را به خود

۹. ایران، پنج‌شنبه ۳۱ شهریور ۱۳۷۵
نیاز ذهن‌های خیال‌پرداز
دربارۀ تصویرگری شعر و موسیقی (ویدیو کلیپ)
نویسنده: رضا نیک‌شمار

مثاله «ویدیو کلیپ» محصولی هنری در قالب تصاویری دنباله‌دار است که مطلب یا مضمونی داستان‌واره‌ای دارد و همراه و هماهنگ با شعر و موسیقی، در مدت زمانی کوتاه از تلویزیون نشان داده می‌شود. نمونه‌های عرضه شده ویدیو کلیپ در ایران، عبارتند از: «مرغ سحر» «شبانگاهان»، و «نوایی» که همگی تقلیدی از

اختصاص داده و بقیه نیز به آثار ترجمه‌ای تعلق دارد. این درصدها، نشان‌دهنده وضعیت پیشین کتاب در حیطه ادبیات کودک و نوجوان بوده است. گفتنی است که درصد کتابهای چاپ اول، بالاتر از چاپهای دوم و سوم... بوده است.

۱۱. ایران، سه‌شنبه ۱۳ شهریور ۱۳۷۵

ما را مجال پروازهای بزرگ هست

گزارشی از نخستین کنگره ادبیات بچه‌های مسجد

این گزارش، مروری است بر برنامه‌های نخستین کنگره ادبیات بچه‌های مسجد که در سوم شهریور ۱۳۷۵ برگزار شده است. در دو روز آغازین کنگره، دو بحث ویژه «ادبیات» و «ادبیات داستانی» با شرکت تنی چند از نویسندگان و شاعران برگزار شد که مورد استقبال و تسوجه تمامی هنرمندان و دست‌اندرکاران ادبیات کودک و نوجوان قرار گرفت.

۱۲. ایران، یکشنبه ۶ اسفند ۱۳۷۴

کتاب کودکان در دنیای امروز

نویسنده: جیمز کراس میلیین

مترجم: مینا اخباری آزاد

مقاله نویسنده با توجه به گستردگی و عمق ادبیات کودک و نوجوان، تولید آثار و نحوه عرضه و تقاضا در این حیطه، به ارائه توصیه‌هایی برای نویسندگان علاقه‌مند می‌پردازد. برخی از مهمترین توصیه‌های وی عبارتند از:

- فقط به داستانهای قدیمی و افسانه‌وار توجه نکنید، بلکه از رویدادهای واقعی و روزانه حول و حوش زندگی کودک و نوجوان، سوژه بیابید؛ سوژه‌هایی مانند: روابط خانوادگی، رویدادهای مدرسه و اجتماع، اتفاقات خنده‌دار

و غیره.

- با تصویرگری مناسب، درصد جذابیت متن کتاب را بالا ببرید. هرچند که اگر کتابی از تصویرگری خوب و یا عالی برخوردار باشد، اما متن خوبی نداشته باشد، هیچ تضمینی برای موفقیت آن وجود ندارد.

- ناشران، عامل اثر پراچاس را در چاپ اثر مهمتر از عامل نظم داستانی می‌دانند و این نوع نثر را بیشتر می‌پسندند، زیرا این‌گونه استنباط می‌کنند که داستان‌نویس، وقتی می‌خواهد وقایع را با شیوه نظم بازگو کند، درگیر قواعد نظم و شعر می‌شود و به علت لزوم یافتن قافیه‌های مناسب، محور داستانی را فراموش می‌کند.

- برای پدیدآوری ادبیات غیرداستانی نویسندگان علاقه‌مند باید دقت کنند که اطلاعاتی گسترده و صحیح را درباره موضوعی خاص فراهم کرده و در کتاب خود بنویسند.

- در حال حاضر، با استفاده از تصویرگری زیبا و جلد جذاب و نگارش مناسب، ادبیات غیرداستانی نیز مورد علاقه مخاطبان زیادی قرار گرفته است.

۱۳. جمهوری اسلامی، دوشنبه ۱۷ اسفند ۱۳۷۴

کتاب کودک و چشم‌اندازها

گفتگو با رضا رهگذر (محمدرضا سرشار)

در آغاز این گفتگو، اهداف جشنواره کتاب کودک و نوجوان، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، چگونگی انتخاب آثار و تعداد دوره‌های برگزارشده این جشنواره معرفی شده‌اند. سپس آقای رهگذر با مقایسه‌ای بین جشنواره چهارم و سه جشنواره قبل از آن، اهم تفاوتها را در زمینه تقویت مبانی اعتقادی و

کتابهای کاردستی، سرگرمی و مانند آنها از اهمیت بسیار و سودمندی خاصی برخوردار بوده و تولید آنها باید مورد توجه هنرمندان و نویسندگان قرار گیرد.

همچنین در زمینه ملاکهای گزینش کتاب از دیدگاه ارشاد و والدین و مربیان و مسائلی در زمینه نقش مشاوره‌ای کانون، برای پدیدآوردندگان و مخاطبان، گفتگو شده است.

۱۵. جمهوری اسلامی، سه‌شنبه ۲۴ مهر ۱۳۷۵

تهاجم فرهنگی در برنامه‌های کودکان و نوجوانان در تلویزیون و سینما

نویسنده: علیرضا سربخش

مقاله

نکات بسیار ریزی در انواع و اقسام برنامه‌های تلویزیونی و یا فیلمهای سینمایی وجود دارد که خواسته یا ناخواسته تهاجم فرهنگی را کمک و همیاری می‌کند، مانند مسئله برجسته کردن شخصیتهایی نظیر سگ و حیواناتی از این دست که مورد علاقه مخاطبین قرار می‌گیرند که این موضوع با باورداشتهای مذهبی متناقض است.

کم ارزش کردن مذهب و دین و گاه ضد ارزش نشان دادن آن در برنامه‌ها و آثار هنری خارجی، نکته دیگری است که باید به آن دقت کرد.

می‌بایستی توجه شود که زمان پخش برنامه‌های مورد علاقه کودکان و نوجوانان با هنگام اذان و یا برنامه‌هایی مانند نماز جمعه و... همزمان نشود، زیرا قطع ناکهانی برنامه، نوعی دل‌زدگی از مذهب را در مخاطب ایجاد می‌کند.

نشان دادن صحنه‌های قتل، کشت و کشتار، درگیری، تبهکاری و همچنین در این صحنه‌ها شادی و شغف تهرمانان و رقص و

فکری توسط دوره اخیر می‌داند. ملاک داوری داوران این جشنواره هنر و دانش بوده است. در این زمینه چگونگی استفاده از ابزار زبان، اطلاعات، سبک و تکنیک در مجموع «هنر» نامیده شده و آگاهی از نیازها و خواسته‌های مخاطبان، اطلاعات روانشناسانه، نثر در حیطه ادبیات فارسی و... نشانه دانش خالق اثر دانسته شده است.

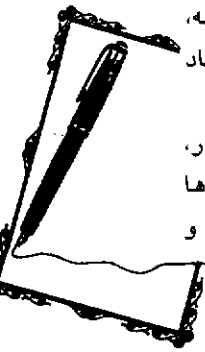
در ادامه مصاحبه، در زمینه هرج و مرج بازار کتاب، وظایف کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، فرزان و نشیبهای فعالیت‌های کانون در جذب هنرمندان و نویسندگان، مطالبی بازگو شده است.

۱۴. جمهوری اسلامی، دوشنبه ۷ اسفند ۱۳۷۴

فرازهایی از بیانیه هیئت داوران چهارمین جشنواره کتاب کودک و نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

در این بیانیه، کتابهایی که طی دوره سه ساله ۷۳ - ۱۳۷۱ به چاپ رسیده‌اند مورد بررسی قرار گرفته است. این کتابها به دو گروه: «کتابهای منتشر شده توسط کانون» و «کتابهای ناشران دیگر» تقسیم‌بندی شده است. براساس مندرجات این نوشتار:

از نظر درصد تألیف و ترجمه آثار، پس از پیروزی انقلاب اسلامی تألیف بالاتر از ترجمه بوده، اما به سرور زمان (دوره مورد بررسی) درصد ترجمه در حال پیشی گرفتن از درصد تألیف آثار است که از نظر نویسنده می‌تواند ناشی از تهاجم فرهنگی باشد. در این زمینه، دستمایه‌ها و سوژه‌های جنگ، انقلاب و چهره‌های تاریخی و مذهبی، نباید از سوی نویسندگان به فراموشی سپرده شود. کتابهای غیردرسی، علمی و کمک‌آموزشی،

پایکوبیهایشان، باید با بررسی دقیق و همه جانبه صورت گیرد.

غرب و استعمار جهانی با ایجاد فرهنگ مشترک بین المللی سعی در به زانو درآوردن فرهنگهای ملی، قومی و بومی هر کشور دارد، تا تاریخ و مذهب آن جامعه را تحت شعاع قرار دهد. ما می بایستی با بها دادن به این جنبه های مثبت فرهنگ خودی، کودکان و نوجوانان اکنون و آینده سازان فردای جامعه را مسلح کنیم.

۱۶. رسالت، سه شنبه ۱۷ مهر ۱۳۷۵

انقلاب، بهترین انگیزه برای نوشتن

گفتگو با حسین فتاحی (نویسنده)

آقای فتاحی در سال ۱۳۵۷ در اوج مبارزات مردم برای پیروزی انقلاب، شروع به نگارش خاطرات روزانه خود کرده است. در آن زمان او معلمی جوان بوده که با شاگردان نوجوان خود در تظاهرات شرکت کرده و شوق ثبت این وقایع وی را به نگارش خاطرات رهنمون کرده است. وی با فروتنی می گوید از مخاطب آثار خود هیچ توقعی ندارد، اما خواسته های او را مدنظر دارد و در این زمینه سعی می کند داستانهایش از کشش و محتوای مناسب برخوردار باشد. آقای فتاحی درباره تکنیک و محتوا معتقد است که این دو عامل باید در کنار هم و در ارتباط تنگاتنگ با هم در داستان حضور داشته باشند و نبود هر کدام باعث نقص اثر خواهد شد. در زمینه کمبود قصه های مذهبی، آقای فتاحی علت امر را نه در ضعف نویسندگان، بلکه در اهمیت دادن به صحت و سقم مطالب مذهبی و نداشتن اطلاعات و دانش لازم برای نگارش این گونه داستانهای می داند.

۱۷. رسالت، سه شنبه ۱۳ شهریور ۱۳۷۵

گام به گام یا جشنواره تئاتر عروسکی

نویسنده: م. رایانی مخصوص

مقاله مقاله با مروری کوتاه و گذرا بر جشنواره بین المللی نمایش عروسکی و نقاط ضعف و قوت آنها آغاز شده است. از جمله نقاط قوت جشنواره پنجم، حضور «سیر پاسیوری» دبیرکل یونیمای جهان و «ددی بادامچی» معاون و رئیس یونیمای آسیا و اقیانوسیه بوده است. نویسنده معتقد است که تئاتر عروسکی می تواند حلقه ارتباط هنری ما با خارج از کشور باشد. کمیت کارهای جشنواره سال به سال بالاتر می رود، نگارنده از اینکه خبرگان و پیشکسوتان این فن، به مرور حضور کم رنگتری در این نوع جشنواره ها دارند، اظهار تأسف می کند. پیامد این دور شدن، گسستن حلقه ارتباط هنری هنرمندان پیشکسوت با جوانان علاقمندی است که بدون کمک پرسابقه ها می بایستی وقت و تجربه گذشتگان را با صرف عمر و هزینه بسیار به دست آورند. نویسنده درباره جشنواره اضافه می کند که حتی اگر نمایشهای عروسکی خارجی از برترین و بالاترین سطح هنری برخوردار نباشند، می توانند مضامین متفاوت و تکنیکهای جدیدی را به هنرمندان ما انتقال دهند. نویسنده با اشاره به موفقیت و کامل بودن جشنواره «گلریزان»، تئاتر عروسکی را عاملی برای شناساندن بخشی از فعالیت های هنری ایران در مجامع خارجی و تأییدی بر حمایت دولت از هنرمندان معرفی کرده است.

۱۸. همشهری، پنجشنبه ۱۲ مهر ۱۳۷۵

تئاتر عروسکی، صمیمی و تأثیرگذار

گفتگو با کارگردانان خارجی شرکت کننده در جشنواره

بین‌المللی نمایش عروسکی تهران

در اولین مصاحبه که با خانم «ماریا شیپیل» دستیار کارگردان نمایش عروسکی «هانسل و گرتل» از لهستان صورت گرفته است اطلاعاتی درباره نمایش عروسکی، پیشینه آن در لهستان و نظرات و ایده‌های کارگردان این نمایش ارائه می‌شود.

ماریا شیپیل، تئاتر عروسکی را تأثیرگذارتر از تئاتر بطورعام می‌داند و ارتباط خاص عروسک‌گردان را با عروسک تحت اختیارش، تواناییهای عروسک‌گردان را در ارائه اجرای نقش، بیش از بازی افراد بازیگر و اشتراک همگانی در فهم مضامین تئاتر عروسکی را در کل جامعه بیش از انواع دیگر آن می‌داند.

«ادی مایاکن» کارگردان نمایشهای عروسکی «کنفرانس پرندگان» و «پینوکیو» درباره تئاتر عروسکی چنین می‌گوید: تئاتر عروسکی سخت‌تر از تئاتر است. عروسک‌گردان باید یک جسم بی‌جان را به حرکت درآورد و حس و حال مختلف یک انسان را در او به نمایش بگذارد.

آقای «کوکو ریس» مدیر جشنواره بین‌المللی آتن درباره جشنواره عروسکی ایران و پیشینه تئاتر عروسکی در کشورشان توضیحاتی می‌دهد. او تئاتر عروسکی را نوعی نماد می‌داند که در آن آدمها و حیوانات، عناصر ساده‌ای می‌شوند و مضمون نمایش به راحتی جذب فکر مخاطب می‌شود.

به نظر شرکت‌کنندگان خارجی جشنواره مضامین مورد استفاده در نمایشهای عروسکی ایرانی اگر با روش مدرن و تکنیکهای امروزی اجرا شود آنچنان مورد قبول و درخشان نخواهد بود، ولی جذابیت نمایشهای ایرانی با مضامین و اجرای بومی و سنتی مورد توجه

اغلب مخاطبان خارجی قرار گرفته است. همچنین استقبال شورانگیز علاقمندان تئاتر عروسکی در ایران از جشنواره موجب شگفتی میهمانان خارجی شده است.

۱۹. همشهری، پنج‌شنبه ۲۲ شهریور ۱۳۷۵

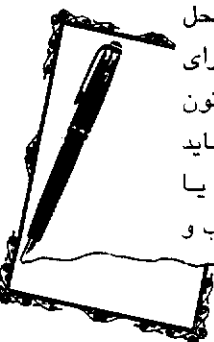
تئاتر عروسکی: از جشنواره تهران تا مشکلات

فراوان

به انگیزه برپایی ششمین جشنواره بین‌المللی تئاتر عروسکی در تهران (۲۱ - ۱۵ شهریور ۱۳۷۵)

نظرخواهی

در این بخش، نگارنده با استفاده از نظر دست‌اندرکاران و اهل فن این رشته از تئاتر مانند: حسن دادشکر، مرجان ضامنی، فرزانه بهرامپور، دکتر قطب‌الدین صادقی، امیر آتشانی، سهیلا احمدی‌فر، ویدا قهرمانی و ماندانا کریمی، به بررسی معضلات و مشکلات تئاتر عروسکی می‌پردازد. از نقاط ضعف جشنواره می‌توان به فاصله طولانی بین برگزاری دو جشنواره اشاره کرد (دو سالانه) که در این مدت مسئولان و دست‌اندرکاران تئاتر عروسکی منبع و پایگاه مشخصی برای ادامه فعالیتها و پیشرفت کار خود ندارند. تنها در شهر تهران یک پایگاه دائمی برای تئاتر عروسکی در پارک لاله وجود دارد و بقیه شهرها و استانهای کشور به شدت از کمبود محل و امکانات رنج می‌برند. از دیگر مشکلات موجود، بازبینی نمایشها به وسیله شورای بازبین و انتخاب نمایشهاست که گاه دیده شده با حضور چند دقیقه‌ای افراد شورا در محل اجرای نمایش، در مورد اکران یا توقف اجرای آن قضاوت می‌شود. دیگر اینکه اغلب متون نمایشی تئاتر عروسکی، ضعیف است و باید تحقیق شود که چرا نویسندگان نمی‌توانند یا نتوانسته‌اند نمایشنامه‌های خوب و مناسب و

درخور اجرا برای این‌گونه تئاترها تهیه کنند. از دیگر مسائل حاشیه‌ای، ایجاد مراکز آموزش تئاتر عروسکی است که گشایش آن امری ضروری به نظر می‌رسد.

۲۰. همشهری، سه‌شنبه ۲۰ شهریور ۱۳۷۵

تئاتر عروسکی از شادی کودکان تا دوستی ملتها (۱)

به‌انگیزه برپایی ششمین جشنواره بین‌المللی تئاتر عروسکی در تهران ۲۱-۱۵ شهریور ۱۳۷۵

نظرخواهی

نویسنده برای معرفی پیشینه نمایش عروسکی، به منابع کهن ادب فارسی مانند «گرشاسب‌نامه» خاقانی، «دیوان خیام» و «هفت پیکر» نظامی گنجوی اشاره کرده و قدیمی‌ترین سند در این زمینه را کتاب «جهانگشای جویی» از عظاملک جویی معرفی می‌کند.

در ادامه، نویسنده به نظرخواهی از استادان، کارشناسان و مسئولان تهیه و تدارک تئاتر عروسکی پرداخته و نظر افرادی همچون: قطب‌الدین صادقی، ماندانا کریمی، مرجان ضامنی، سهیلا احمدی و علی پاک‌دست را ارائه می‌دهد.

چکیده نظرات آنان عبارتست از: آنچه که نمایش عروسکی ارائه می‌دهد، با توجه به ویژگی‌های خاص و خلوص نیتی که در کودکان سراغ داریم در ذهن پاک مخاطب کاملاً تأثیر می‌گذارد و چون این قشر، درباره مسائل، هیچ پیش‌داوری ندارد به‌راحتی همه مخاطبان کودک و نوجوان (چه ایرانی چه خارجی) با آثار هنری کشور خود یا کشورهای خارجی دیگر ارتباط برقرار می‌کنند.

این ارتباط، موجبات استحکام دوستی‌ها و آشنایی ملت‌ها را فراهم می‌کند.

جشنواره تئاتر عروسکی می‌تواند محل تبادل آرا و اندیشه‌های گوناگون ملت‌ها باشد و رابطه‌های فرهنگی و هنری را از عمق بیشتری برخوردار سازد.

جشنواره تئاتر عروسکی باید برای کودکان آن قدر جذابیت ایجاد کند که به صورت نقطه عطفی در روزهای عادی زندگی کودک و نوجوان درآید.

۲۱. همشهری، شنبه ۱۲ اسفند ۱۳۷۴

پیک‌ها و ضرورت پرداختن‌های نو

بررسی نشریات نروژی و پیک‌های دانش‌آموزی

مقاله

ده سال پیش، معلمان برای انجام تکالیف درسی دانش‌آموزان در تعطیلات نروژی، به آنها رونویسی و مشق شب زیادی می‌دادند تا در فاصله تعطیلی پانزده روزه، مطالب درسی از ذهن آنها بیرون نرود و فراموش نشود، اما پس از انقلاب اسلامی، نظام آموزشی دست به ابتکار تهیه و انتشار دفترچه‌های آموزشی «پیک نروژی» و «پیک تلاش» زد. این دفترچه‌ها در استان‌های مختلف کشور توزیع شده و دانش‌آموزان موظف هستند که در تعطیلات نروژی آنها را خوانده و مسائل هر کدام را حل کنند.

پس از گذشت ده سال از اجرای این پروژه نویسنده مقاله با نگاهی انتقادی به نکات مثبت و منفی این دفترچه‌ها و کارکرد آنها در نظام آموزشی می‌پردازد.

در مجموع، نویسنده متمرثرم بودن این مجلات را مورد شک و تردید قرار داده است و عقیده دارد که براساس دلایلی آشکار، بازده مثبت پیک‌ها در حد موردانتظار نیست.

مهمترین دلایل نویسنده در این زمینه عبارتند از: کم‌ارزش انگاشتن مجلات پیک

نویسنده به داستان‌نویسان عرصهٔ کودک و نوجوان توصیه می‌کند که با توجه به دورهٔ حساس و رشد تأثیرپذیری مخاطبان خود، الگوهای آموزشی و اصول تربیتی را در آثارشان مد نظر داشته باشند، تا از این طریق کودک و نوجوان درک صحیحی از زندگی پیدا کند. نویسنده باید قدرت خلق داستانی را داشته باشد که در تحریک احساس و همراه کردن خواننده با عقاید صحیح خود، موفق شود. او باید مفهومی از زندگی ایده‌آل و آرمانی را در اثر خود مطرح کند تا خواننده به وسیلهٔ موضوع داستان، به نحوی جهت توسعهٔ زندگی خود را سمت و سو دهد و موانع و مشکلات زندگی را آسانتر از سر راه بردارد.

از نظر نویسنده، انسان ایده‌آل انسانی است که در جوانی [دورهٔ کودکی و نوجوانی پیش زمینه این دوره است] با مهارت‌های ذهنی که از طریق مطالعهٔ کتاب‌های گوناگون به دست آورده است، فعال و خلاق باشد. این مسئله به وقوع نمی‌پیوندد مگر زمانی که عادت مطالعه در کودک و نوجوان وجود داشته باشد و او بتواند با خواندن متون و کتاب‌های غیردرسی، بجز لذت و درک مطلب، نیازهای روحی و روانی خود را برآورده سازد.

نویسنده در ادامه، به ویژگی‌های داستان کودک و نوجوان پرداخته و می‌نویسد: نویسندهٔ کودک و نوجوان می‌تواند سوزده‌های گوناگونی را انتخاب کند که با نیاز و خواست مخاطبان او هماهنگی داشته باشد. مثلاً می‌تواند زندگی ماجراجویانهٔ شخصیت‌های مهم را مطرح کند، رابطهٔ عاطفی بین اعضای خانواده را به نمایش بگذارد، زندگی‌نامهٔ افراد سرشناس را بنویسد و داستان‌های تخیلی یا علمی و... را به عنوان سوزده، مورد توجه قرار دهد.

توسط والدین، پر کردن بدون تأمل و سرسری پیک و حل مسائل آن به وسیله دانش‌آموزان در روزهای آخر تعطیلات، کم‌توجهی معلمان در تصحیح پیک، نبود معیاری خاص برای ارزش‌گذاری تکالیف انجام شده، زیر سؤال رفتن استمرار آموزش مطالب درسی در فاصلهٔ زمانی ایجاد شده و مشکلات آموزش مجدد مطالب برای پایه‌های اول و دوم ابتدایی پس از پایان تعطیلات نوروزی.

□ هفته‌نامه‌ها

۲۲. سروش، سال هجدهم، شمارهٔ ۸۰۹، شنبه ۵ آبان

۱۳۷۵

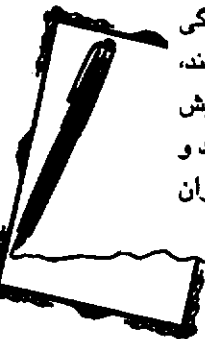
اصول داستان‌نویسی برای کودکان و نوجوانان

نویسنده: سوگاتو اس، ای

مقاله این مقاله، به معرفی آگاهی‌های لازم و موارد مورد نیاز برای نگارش داستان‌های کودک و نوجوان پرداخته است.

نویسنده، نوشتن داستان برای کودک و نوجوان را دارای دو هدف عمده می‌داند: هدف تربیتی داستان و هدف روان‌شناسانه.

هدف تربیتی در داستان، منجر به افزایش هفت توانایی در مخاطب می‌شود: افزایش توانایی در نظریه دادن، خلاقیت و تولید، قدرشناسی از نسیاکان و قهرمانان ملی، شجاعت، جسارت در بحث و گفتگو و... هدف‌های روان‌شناسانه نیز پیامدهای زیر را دربر دارد: رشد نیروی تمایز کودک از طریق مطالعهٔ غیردرسی، در اختیار بودن وسیلهٔ آموزش غیرمستقیم و وجود منبع اطلاعات غنی برای توسعهٔ علاقه‌های ویژهٔ کودک.

به عقیده نویسنده، مهمترین خصوصیات زبانی مناسب برای داستان کودکان و نوجوانان عبارتند از: کوتاهی جملات، سادگی جملات، شیوه بیان مناسب با ذهن کودک و دقت و روانی عبارات.

۲۳. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۰۹، ۵ آبان ۱۳۷۵

جنبشهای کنونی تشویق مطالعه [کتابخوانی]

در مالزی و نیجریه

مترجم: سعید کوشا

مقاله در سال ۱۹۷۵ میلادی آژانس «زبان و سواد» وابسته به سازمان «ردوان باهاسا دان پوستاکا» عهده‌دار جنبش ترویج مطالعه در مالزی شد و با اجرای ایده‌های سازنده خود، دو هدف زیر را محور کار خود قرار داد:

۱. آموزش مردم در جهت تقویت این احساس که مطالعه در جامعه کنونی ضرورت دارد.

۲. تولید بیشتر کتاب.

این سازمان به گسترش و تعمیق مسئله کتابخوانی در جامعه مالزی پرداخته و فعالیت‌های چشمگیری انجام داده است، به طوری که در آغاز فعالیت‌هایش، مطالب خواندنی برای مردم کمتر از یک درصد بود، ولی با گسترش فعالیت‌های این سازمان از طریق برپایی نمایشگاه‌های کتاب کودک، تشکیل انجمن‌های نویسندگان برای تبادل نظر، برگزاری مسابقات مختلف ادبی، ایجاد کتابخانه‌های عمومی و غیره، علاقه مردم به مطالعه روز به روز زیادتر شد.

بیشتر شدن علاقه مردم به کتاب و کتابخوانی، منجر به افزایش کمک‌های علاقمندان و نهادهای دولتی به این سازمان شد. افزایش کمکها، باعث گسترش فعالیت‌هایی

نظیر: تأمین آموزش اطلاعات، بهبود خدمات کتابخانه‌ها، بهبود فعالیت ترویج و توزیع کتاب، آموزش مسئولان کتابخانه‌ها و نویسندگان و ویراستاران شد و درصد سطح مطالعه در کشور بالا رفت.

در سال ۱۹۸۰ میلادی، به کوشش کتابخانه ملی نیجریه و کارشناسان آموزش و کتابخوانی این کشور، جنبش مشابهی در نیجریه ایجاد شد.

این جنبش نیز اقدامات وسیعی در زمینه ایجاد علاقه به مطالعه در مردم انجام داد که عبارتند از: نشر روزنامه‌های فکاهی کودکان، اهدای جوایز به نویسندگان و نقاشان کتاب، حرکت‌های تبلیغی جالب جدید و وسیع مانند تولید سنجاق سینه‌های تبلیغی، تهیه بروشورهای راهنمای خرید، تبلیغ از طریق وسایل حمل و نقل شهری، برنامه‌های رادیو و تلویزیون و غیره.

این فعالیتها به رشد سطح مطالعه در نیجریه انجامید.

۲۴. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۰۹، ۵ آبان ۱۳۷۵

نشر کتاب کودک در ژاپن

نویسنده: هیوشی ایمازا

مترجم: محمدعلی شیخ علیان

مقاله تیتیر بخش‌های گوناگون این مقاله عبارتند از: نشر چیست؟ ماهیت کتاب چگونه است؟ نقش کتابها، مکانیسم نشر در ژاپن، رویکردهای کتاب کودکان، عوامل کمک‌کننده در انتشار کتابهای کودکان، عوامل جلوگیری‌کننده از مطالعه کودکان، تاریخچه نشر در ژاپن و همکاری بین‌المللی در زمینه کتابهای کودکان.

نویسنده به تناسب موضوع و میزان علاقه

طبقه کارگر.

موضوع تحقیق، همدردی، طرز تفکر، خوشبختی و سعادت در ارتباط با تلویزیون و خانواده بوده است.

نویسنده مقاله، ضمن ارائه جدول آماری و بیان نتایج و درصدهای مربوطه، به توضیح چگونگی ارتباط این رسانه با اقشار مختلف مردم پرداخته است. براساس نتایج به دست آمده، در طبقه دارای فقر نسبی، عوامل خوشبختی بیشتری مشاهده می‌شود. کنشها و صفاتی همچون همیاری و کمک به هم نوع، خوش فکری، دوستی، شادی، رضایت و آرامش روحی، در طبقه فقیر بیش از طبقه مرفه دیده می‌شود.

تأثیر برنامه‌های تلویزیونی چندان زیاد نیست، مگر در زمانی که پس از تماشای هر برنامه تلویزیونی، اعضای خانواده به بحث و گفتگو درباره آن پرداخته و نتیجه‌گیری کنند. اگر این فعالیت در مورد برنامه کودکان صورت پذیرد، آگاهی کودک بالا رفته و ارتباط وی با تلویزیون بیشتر و عمیقتر از بزرگسالان خواهد شد.

تأثیر و الگوپذیری مخاطبان کودک و نوجوان و بزرگسال نسبت به چگونگی و درصد زمانی استفاده از تلویزیون، مختلف است، ولی علاقه بخصوص به برنامه‌ای خاص، میزان تأثیرپذیری را افزایش می‌دهد. همچنین مشخص شده است که تلویزیون تأثیر چندان بر اختلافات زناشویی ندارد، اما چون باعث کاهش زمان بحث و گفتگو بین اعضای خانواده می‌شود، از میزان ارتباط حسی و عاطفی آنها می‌کاهد.

از نکات مثبت استفاده از این رسانه می‌توان به دور هم جمع شدن اعضای خانواده اشاره کرد.

خود، ذیل هر تیتز دو تا سه سطر و یا بیشتر شرح و توضیح داده و تنها در چند بخش به طور مفصل و کلی بحث کرده است. مثلاً درباره نشر کتاب توضیح می‌دهد که: نشر، فرآیندی است که با به چاپ رساندن نسخه‌هایی متعدد از یک کتاب که در آن افکار و اطلاعات گوناگونی ارائه شده و به دست مردم می‌رسد شکل گرفته و پس از مطالعه این نسخ، به پایان می‌رسد.

در تعریف ماهیت کتاب، می‌نویسد: کتاب شیوه‌ای است برای ذخیره کردن و حفظ اطلاعات. درباره نقش مطالعه کتابها می‌نویسد: قوت و قدرت بخشیدن به اندیشه.

به اعتقاد نویسنده، عوامل پیشگیرنده مطالعه عبارتند از: تغییر رویه زندگی کودکان به روش تجاری که باعث می‌شود کودک زود و آسان با کتاب انس نگیرد، تماشای بیش از حد برنامه‌های تلویزیونی و رقابت آکادمیک (علمی) مدارس خصوصی برای بالاتر بردن سطح علمی دانش آموزان در بدو ورود.

در زمینه سودمندیهای رویکرد مطالعه کتاب به وسیله کودکان، می‌نویسد: مطالعه رشد ذهن و دانش کودکان را افزایش داده و سهم بسزایی در آموزش انفرادی آنها دارد.

۲۵. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۱۵، ۱۷ آذر ۱۳۷۵

جعبه جادو و رابطه خانوادگی

مترجم: محمدحسن مهدوی

مقاله این مقاله، نتایج یک تحقیق علمی در زمینه تلویزیون و خانواده را ارائه می‌دهد. در این تحقیق، چند طبقه از جامعه به عنوان نمونه‌هایی از جمعیت آماری مورد بررسی قرار گرفته‌اند که عبارتند از: طبقه مرفه، طبقه متوسط رو به بالا، طبقه متوسط رو به پایین و

۲۶. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۱۵، ۱۷ آذر ۱۳۷۵

تلویزیون و خانواده

نویسنده: افسانه رحیمی

مقاله

تلویزیون، به دلیل ویژگی تصویری کنار ویژگی کلامی - بیشتر از دیگر رسانه‌های گروهی مورد توجه قرار می‌گیرد. این رسانه همانند تمامی رسانه‌های گروهی، وظیفه آگاهی دادن، آموزش و سرگرم کردن مخاطبان خود را برعهده دارد.

بعضی از کارشناسان و متخصصان امر با توجه به رواج روزافزون استفاده از تلویزیون و استقبال چشمگیر مردم، نگران تحمیل نظرها، ایده‌ها و فرهنگهایی هستند که به وسیله مسئولان این رسانه به خورد کل جامعه داده شود. در این زمینه، نویسنده مقاله معتقد است که هیچ دلیل مستدل و قانع‌کننده‌ای وجود ندارد که نشان‌دهنده تأثیرپذیری بی‌چون و چرای مخاطبین از تلویزیون باشد بلکه عواملی مانند: استحکام روابط خانواده‌ها، قوانینی که باید بین اعضای خانواده رعایت شود و فرهنگی که از استواری بیشتری برخوردار است، در مقابل تأثیرات منفی تلویزیون ایستادگی خواهد کرد. تلویزیون می‌تواند رسانه‌ای مفید در امر آموزش و پرورش کودکان باشد، ولی والدین نباید تمام جنبه‌های پرورش و رشد کودک را به وسیله این رسانه تأمین کنند. مسائلی چون: دوستیابی، بازیهای تفریحی و سرگرمیهای پر جنب و جوش کودکی را نباید تنها با نشان دادن کودک در مقابل تلویزیون جایگزین کرد.

والدین اگر با الگویی مناسب، نحوه استفاده صحیح از تلویزیون، تنظیم اوقات فراغت و انتخاب برنامه‌های مناسب را به فرزندان بیاموزند، می‌توانند اثرات مثبت فرهنگی و نفوذپذیری وسیعی را از این رسانه انتظار

داشته باشند.

۲۷. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۱۱، ۱۹ آبان ۱۳۷۵

گزارشی از فعالیتهای انتشارات سروش در هفته کتاب

انتشارات سروش به منظور برگزاری هرچه بهتر هفته کتاب اقدامات گسترده‌ای انجام داده است که عبارتند از: انتشار یک شماره از مجله سروش هفتگی که اختصاصاً به موضوع کتاب پرداخته است، اختصاص ده صفحه از مجلات کودک و نوجوان سروش (شماره اخیر) به موضوع کتاب و کتابخوانی، برگزاری مراسم انتخاب کتاب سروش نوجوان در دهم آبان ۱۳۷۵ در سازمان میراث فرهنگی و نیز چاپ کتابهای جدید تاریخی، فلسفی و ادبی.

۲۸. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۰۹، ۵ آبان ۱۳۷۵

پیک کتاب گویا کیوتری که کتاب به خانه‌ها می‌آورد

گفتگو با مهندس آجیل‌فروش

در این گفتگو، مهندس آجیل‌فروش ضمن معرفی «پیک کتاب» و چگونگی استفاده از آن، فعالیتهای یک ساله «پیک گویا» را برمی‌شمارد. وی می‌گوید: در مدت یک سال پیک گویا مورد محک و آزمایش قرار گرفته و نتیجه به دست آمده نشان می‌دهد که مسئولان این پیک، باید به دو مسئله توجه کنند: افزایش آشنایی مردم نسبت به این پدیده فرهنگی و انجام کار فرهنگی و تبلیغی و بازاریابی در زمینه گسترش کار و سوددهی و ماندگاری آن.

فعالیت پیک گویا در مقایسه با کارهای مشابه در کشورهای پیشرفته، هنوز در ابتدای حرکت خویش است.

علت این امر، تفاوت سطح مطالعه جامعه

بی‌اهمیتی قوانین خارج.

در دورهٔ نوجوانی، به علت تعقل‌گرایی نوجوان، جاندارپنداری و علاقه به افسانه‌ها به شدت و حدت کودکی وجود ندارد. افراد و اطرافیان محیط نوجوان برای او قابل احترام و مورد توجه هستند و نوجوان برای دستیابی به خواست‌های خود، نظراتش را تحمیل نمی‌کند و دنیا را به تمامی در اختیار خواسته‌های خود نمی‌داند. همین مسئله باعث انزوا، اضطراب و خانواده‌گریزی نوجوان می‌شود.

وی در پایان این گفتگو، به‌ویژگی و علت موفقیت آثار شاعران کودک و نوجوان بعد از انقلاب اسلامی پرداخته و دربارهٔ آثار داستانی گفته است: نویسندگان ایرانی تا رسیدن به الگوهای استاندارد داستان خوب باید بیشتر فعالیت کنند.

۳۰. سروش، سال هجدهم، شمارهٔ ۸۰۹، ۵ آبان ۱۳۷۵

ما در آغاز راهیم

گزارشی دربارهٔ نوجوانان و کتاب

گزارشگر، دربارهٔ کتاب و مسائل آن با گروه‌های مختلف دختر و پسر نوجوان و دانش‌آموز گفتگو کرده است. اغلب سؤال‌های این گفتگو، دربارهٔ کتابخوانی، مطالعهٔ کتابهای کمک آموزشی و کتابهای دارای موضوعات آزاد است.

حاصل نظرات نوجوانان دربارهٔ کتاب، به اجمال عبارت است از:

- بعضی از نوجوانان مراجعه به کتابخانه‌ها را برای مطالعهٔ کتاب لازم نمی‌بینند و خریدن کتاب برایشان راحت‌تر است. گاه نیز به وسیلهٔ امانت گرفتن کتاب از دوستانشان، نیاز خود را برطرف می‌کنند.

- هر نوجوانی نسبت به رشته و هنر

ایرانی در مقایسه با جوامع پیشرفته است.

آقای آجیل‌فروش در مورد خریداران و متقاضیان کتاب گفته است:

با اینکه جامعهٔ ایرانی از در صد سطح مطالعهٔ پایینی رنج می‌برد، اما در بین همین جامعه و اقشار مختلف، هنوز دانشجویان و دانش‌آموزان، علی‌رغم مشکلات مالی و اقتصادی فراوان، بهترین و بیشترین خریداران کتاب به شمار می‌آیند.

۲۹. سروش، سال هجدهم، شمارهٔ ۸۰۹، ۵ آبان ۱۳۷۵

نوجوان امروز کیست؟

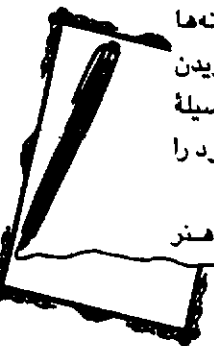
گفتگو با مهدی حجوانی

لزوم شناخت درست و همه‌جانبهٔ نیازهای قشر نوجوان از سوی مسئولان و دست‌اندرکاران فرهنگی کشور، امری مشخص و انکارناپذیر است.

شناخت دقیق و همه‌جانبه از مخاطب، باعث به وجود آمدن ارتباطی صمیمی و محکم شده و نتیجهٔ آن جذب سریع پیام توسط مخاطب است. در این زمینه، حجوانی، گروه نوجوان را از دو جنبه مورد بررسی قرار می‌دهد: خصوصیات و غرایز مشترک این قشر و گروه سنی، توجه به خصوصیات قومی، ملیتی و تاریخی نوجوانان که برگرفته از شرایط اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و تاریخی دورهٔ زندگی آنهاست.

وی، ویژگیهای خاص سنین کودکی و نوجوانی را جداگانه برمی‌شمارد و تفاوت‌های آنها را توضیح می‌دهد.

مهمترین خصوصیات دورهٔ کودکی از نظر او، عبارتند از: جاندارپنداری (آنیمیسم)، مطلق‌نگری، خصلت «خود میان‌بینی»، توجه نکردن به گذشت زمان، مهم نبودن آینده و

مورد علاقه خود، بالطبع به کتابهایی که درباره آن رشته بخصوص نگاشته شده و جنبه راهنمایی و اطلاع‌دهی دارند، جذب می‌شود.

- اغلب نوجوانان، کتابهای کمک آموزشی را مفید می‌دانند و آنها را کمکی برای فراگیری بهتر درسهای دبیرستانی و یا گذر از سد کنکور می‌دانند.

- نوجوانان، خواندن کتابهای داستانی و رمانهای عاطفی و تخیلی (حتی مربوط به بزرگسالان) را دوست دارند.

۳۱. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۰۹، ۵ آبان ۱۳۷۵
چه کتابهایی می‌خوانند...

گزارشی درباره وضع کتابخوانی جوانان و نوجوانان

مدت زمان مطالعه روزانه یک ایرانی حدود یک دقیقه و یک آلمانی حدود دویست و چهل دقیقه است. این اشاره تکان‌دهنده به تفاوت فاحش موجود بین سطح مطالعه کشور ما و سطح بین‌المللی، تأکیدی قوی است بر لزوم دقت و توجه به علل گریز جوانان و نوجوانان ایرانی از مطالعه.

نگارنده به وسیله مصاحبه با دو دانش‌آموز دختر و پسر نوجوان، نکاتی را در مورد مطالعه و کتابخوانی آنان ارائه می‌دهد.

براساس گفته‌های این دو نوجوان، اغلب دخترها و پسرهای هم سن و سال آنها، خواندن کتابهای عاطفی و یا جنایی ایرانی و خارجی را دوست دارند؛ کتابهای نویسندگان ایرانی همچون: «فهیمة رحیمی»، گزارشهای بازپرس ویژه قتل عمد و نویسندگان خارجی همچون «دانیل استیل» و «آگاتا کریستی».

در ادامه، نگارنده با کتابفروشی که کتابهای عاطفی و پلیسی مورد علاقه کودک و نوجوان را عرضه می‌کند، گفتگو کرده و نظر او

را درباره این نوع کتابها و مضمون و محتوای آنها جویا می‌شود.

کتابفروش گفته است مایل نیست فرزند نوجوانش این کتابهای کم‌ارزش را مطالعه کرده و وقت گرانبهای خود را ضایع کند. او علاقه دارد که فرزندش خود را با آثار علمی و هنری سطح بالا مشغول کند. وی، در مورد علت عرضه این گونه کتابها به متقاضیان می‌گوید: بنده مسئول هدایت اخلاقی و علمی و نوع مطالعه کودک و نوجوان نیستم. کاسبی هستم که برای امرار معاش، ناچار از فروش کتابهای پرفروش هستم و این نوع کتابها هم فعلاً علاقمندان زیادی دارند.

۳۲. سروش، سال هجدهم، شماره ۸۰۵، ۷ مهر ۱۳۷۵
نگاهی به ششمین جشنواره نمایش عروسکی بین‌المللی تهران
نویسنده: عباسعلی عزتی

نقد بخش آغازین این نقد به ارائه اطلاعاتی درباره تعداد نمایشهای شرکت‌کننده در جشنواره، استانیهای شرکت‌کننده در آن و مقایسه‌ای گذرا بین جشنواره حاضر و پنج جشنواره قبلی اختصاص یافته و نویسنده نتیجه می‌گیرد که ششمین جشنواره نمایش عروسکی، از لحاظ کیفیت نمایشها، بهتر از دوره‌های قبل بوده است.

نویسنده، به بررسی چند نمایش عروسکی ایرانی و خارجی شرکت‌کننده در جشنواره پرداخته و نظر خود را درباره هر کدام از آنها به اختصار یا تفصیل بیان کرده است. برای مثال، درباره «قطعات نمایشی سایه» کار حسین طاهرزاده اصفهانی می‌نویسد: کار و هنرنمایی با دست و ساختن تپه‌های شخصیتی متفاوت به وسیله این هنرمند، این نمایش را کاری ممتاز

نمایش عروسکی تهران، ۲۱-۱۵ شهریورماه

گزارشگر: بهروز مدرسی

در ششمین جشنواره بین‌المللی عروسکی تهران، نقش آفرینان و هم‌سنخان «مبارک» شخصیت دوست‌داشتنی نمایش عروسکی ایران و نقش آفرینان خارجی نظیر: «مبارک یونیم» و «پانچ و جودی» از انگلستان، «هانسل و گرتل» از لهستان، «سپینوسپس» از اسپانیا و «پینوکیو» گردهم آمدند.

آقای برزگر دبیر جشنواره، هدف از برگزاری این جشنواره را تبادل تجارب و تحکیم دوستی بین گروه‌های نمایشی کشورهای مختلف دانسته و نمایش عروسکی را دارای ویژگی خاص برخوردار از زبان جهان معرفی کرده است.

گزارشگر در ادامه گزارش خود اطلاعاتی دربارهٔ چگونگی راه‌یابی شرکت‌کنندگان به جشنواره، نحوهٔ جمع‌آوری متون نمایشی، شیوهٔ انتخاب و برگزیدن متون داخلی و خارجی را ارائه می‌دهد و اسامی نمایشنامه‌ها و محل اجرای دهگانهٔ آنها را بیان می‌کند.

۳۴. سروش، سال هفدهم، شمارهٔ ۲۸، بهمن ۱۳۷۴

پیوند کتاب و کودک را جدی بگیرد

گفتگو با مصطفی رحماندوست نویسندهٔ کتابهای کودکان به مناسبت اولین نمایشگاه تخصصی کتاب کودک و نوجوان
۲- ۱۷ اسفند ۱۳۷۴

اهم مطالب این گفتگو عبارت است از: میزان ترجمهٔ آثار کودک و نوجوان در قیل از انقلاب بیشتر از تألیف بوده، ولی پس از پیروزی انقلاب عکس این قضیه تحقق یافت و تألیف درصد بالاتری را به خود اختصاص داد. پس از چندسال، درصد تألیف و ترجمه تقریباً برابر شد (سال ۱۳۷۰)، اما از این دوران تاکنون، باز

جلوه داده است، اما اشکال نمایش در این است که شیرینکاری شخصیتها، حول محور داستانی نمی‌چرخد.

نمایش «سفر دل» کار حسین شفیعی بافتی از تهران، در واقع نمایش طی طریق مراحل چندگانهٔ عرفان است و به‌نوعی موضوع شناخت دل و سیر انفس را بررسی می‌کند، ولی به نمایش «آدم تا آدم» شبیه شده است.

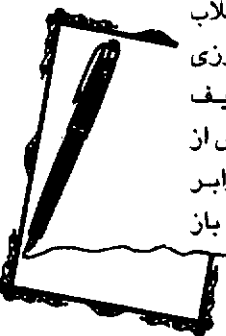
در نمایش «هانسل و گرتل» کار آندره لاپینیک از لهستان هماهنگی عنصر تخیل، خلاقیت و کارگردانی مناسب باعث جذابیت نمایش شده بود. نکته دیگر در مورد این نمایش، استفاده از یک شیء در زمانها و مکانهای مختلف البته با تغییر و تحول جزئی و بازی با نور و سایه بود که تصاویر و واقعیتهای متفاوت و جالبی را پدید آورده بود.

دیگر نمایشهای مورد بررسی عبارتند از: «ماهی» کار ویدا قهرمانی از تهران، «پانچ و جودی» کار پرس رابرت پرس از انگلستان، «تو را من چشم در راهم، سیه گربه» کار پریسا بخت‌آور از تهران، «یک بام و دو هوا» کار عیسی یوسف‌پور از تهران، «پیغام ماهیها» کار مرجان ضامنی و شادی پورمهدی از تهران «آسیه» کار الهه گل‌پری از تهران «سپینوسپس» از اسپانیا، «پینوکیو و دوستان» کار فیلیپ ژوست از فرانسه، «کنفرانس پرندگان» کار ادی مایاکی از کرواسی، «دنیا را دوست بدار، از طبیعت حفاظت کن»، «قره گز و حاجی عباد» کار چنگیز اوزک از ترکیه و «غول بزرگ مهربان» کار مویکا گرفت از اسلوانی.

۳۳. سروش، سال هجدهم، شمارهٔ ۲۵، شهریور

۱۳۷۵

گزارشی از ششمین جشنواره بین‌المللی

شاهد اتفاقات و حوادثی در برنامه‌های تلویزیونی است که در واقع در خانواده او نیز وجود دارد. به بیانی دیگر برنامه‌های تلویزیونی برگرفته از واقعیت زندگی مخاطبان است.

در سال ۱۹۷۵ میلادی دو روان‌شناس به نامهای «استاین» و «فردیچ» با اجرای آزمون روان‌شناختی مشخص کردند که کودکان پرخاشگر با تماشای برنامه‌های خشونت‌بار، واکنش بیشتری برای ابراز رفتارهای غیراخلاقی از خود نشان می‌دهند.

در مجموع، نویسنده نتیجه می‌گیرد که کودکان برای تماشای تلویزیون، برنامه خاصی برای خود ترتیب می‌دهند و تأثیرپذیری تلویزیون بر این قشر، مربوط به متغیرهای گوناگون همچون جنسیت، وضعیت اقتصادی خانواده، پایگاه اجتماعی خانواده و غیره است. برعکس، رسانه‌های گروهی و ابزار تکنولوژی جدید مانند ماهواره و رایانه و غیره نقش مفید و موثری در کمک به آموزش محرومین دور از مراکز آموزشی دارند. در بنگلادش، هند و مالزی، با استفاده از این رسانه‌ها توانسته‌اند روستاییان دورافتاده از مراکز آموزشی را تشویق به ادامه تحصیل کرده و این شیوه در پیشرفت و توسعه این کشورها بسیار مؤثر بوده است.

۳۶. زن روز، شماره ۱۵۷۶، ۱۴ مهر ۱۳۷۵

کودکان را با ادبیات پیوند دهید

نگاهی به ادبیات کودکان از دیدگاه روان‌شناسی

مناله والدین و مربیان می‌توانند کتاب را به عنوان بهترین روش برای تعلیم و تربیت کودک برگزینند، ولی سؤال این است که چه کتابی باعث رشد و تعالی کودک می‌شود؟

هم درصد ترجمه بر تألیف پیشی گرفته است. اغلب خانواده‌ها، در مورد مطالب درسی و کمک درسی، حساسیت زیادی دارند و می‌خواهند که فرزندانشان به دانشگاه راه پیدا کنند، ولی مطالعه کتاب آزاد را برای آنان مفید و لازم نمی‌دانند. این مسئله یکی از علل رکود کتابخوانی در ایران است.

براساس تحقیق انجام شده، یک ایرانی نیاز به کتاب را در ردیف بیست و سوم یا بیست و پنجم نیازمندیهای روزانه خود طبقه‌بندی می‌کند و این امر نیز معضلی برای رشد کتابخوانی است.

از دیگر عوامل رکود کتابخوانی، احترام و تقدس بیش از حد کتاب در زمان کودکی است. آقای رحماندوست درباره مشکلات نویسندگان ایرانی گفته است: این قشر، از لحاظ مالی در مضیقه‌اند و چون باید انرژی خود را در درجه اول برای کارهای غیر هنری به کار برند، ارتقای محتوای آثارشان نامحسوس است.

از معضلات نشر کتاب می‌توان به پولساز نبودن این حرفه، فریبنده شدن ظاهر کتابها و نزول سطح علمی و هنری آنها اشاره کرد.

۳۵. سروش، شماره ۷۷۶، ۲۸ بهمن ۱۳۷۴

کودک در دنیای اطلاعات

مناله محور بحث در این مقاله، رابطه تلویزیون با کودک و نوجوان است و در این زمینه سؤالات مختلفی مطرح می‌شود، مثل: آیا این وسایل می‌توانند عامل فساد اخلاقی، تشدید پرخاشگری و رفتار خشونت‌آمیز شوند؟

نویسنده در پاسخ می‌نویسد: دلیل مستدل و قوی برای اثبات این قضیه در دست نیست. در جوامع غربی، بیننده کودک و نوجوان اغلب

قرار داده و فراز و فرودهایی از آن را برمی‌شمارد.

براساس این بررسی‌ها، سالهای آغازین پیروزی انقلاب اسلامی، اوج شکوفایی کتاب و کتابخوانی در جامعه ایرانی بوده و داشتن اطلاعات مذهبی، سیاسی و اجتماعی امری ضروری دانسته شده و به آن ارج گذاشته می‌شد. مطالعه کتابهای مخصوص کودک و نوجوان نیز در سال ۱۳۶۸ رشد صعودی داشته است.

در حال حاضر، یکی از دلایل رکود کتابخوانی در ایران، گرانی کاغذ و بالطبع محصول فرهنگی آن «کتاب» است.

نویسنده در مقایسه کمی و کیفی این محصول با محصولات متفاوت مصرفی جامعه در زمانهای گذشته و حال، نشان می‌دهد که تورم کتاب خیلی پایین‌تر از اقلام دیگر بوده و سطح رشد کمتری نسبت به محصولات دیگر دارد و توجیه رکود کتابخوانی از سوی اهل فن، قابل قبول به نظر نمی‌رسد.

□ ماهنامه‌ها

۳۸. ادبیات داستانی، سال چهارم، شماره ۴۰، تابستان

۱۳۷۵

کسی دوست ندارد منتقد شود.

گفتگو با سمیرا اصلانپور درباره نقد ادبیات داستانی در ایران
معاویه‌کننده: سیدعلی کاشفی خوانساری

موضوع این گفتگو حول جنبه‌های مختلف نقد، شرایط منتقد، ناقدان برتر عصر حاضر، جایگاه نقد در ادبیات معاصر و... است.

براساس نظر خانم اصلانپور: منتقد باید فردی اهل مطالعه و آشنا به ادبیات باشد و به

در پاسخ به این سؤال، نویسنده مقاله باب بحث روان‌شناسی را در زمینه ادبیات کودک باز کرده و اهداف ادبیات کودک و نوجوان را در قالب هفت ویژگی توضیح داده است که به عنوان مثال می‌توان از: برانگیختن ذوق و رغبت در کودکان، تقویت و پرورش نیروی تخیل کودک و تحریک نیروی ابتکار و ابداع در کودکان نام برد.

والدین و مربیان برای انتخاب کتاب باید نکاتی را مد نظر قرار دهند. مثلاً باید به نیازهای سنی و جنسی مخاطب و چگونگی وضعیت خانوادگی او توجه کنند.

آنها باید با تهیه کتابهایی چون سرگذشت افراد بزرگ و موفق، کتابهای دارای مضامین و مسائل خانوادگی، دوستان وفادار، شجاعت و غیره، به نیاز واقعی کودکان در درک این احساسها پاسخ دهند.

در بخش «چگونه باید داستان کودک نوشت؟» هشت ویژگی ذکر شده است، مانند: زبان ساده و قابل فهم برای مخاطب، نظم منطقی مطالب، قطع و اندازه مناسب کتاب و نظایر اینها.

۳۷. زن روز، شماره ۱۵۸۵، ۷ آذر ۱۳۷۵

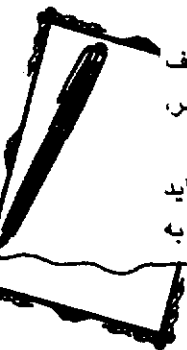
کم‌خوانی یا افت فرهنگی؟!

چند نکته درباره کتاب و کتابخوانی در ایران

نویسنده: سیدجمال حیدری

نتیجه

بررسی و تحقیقات سازمان یونسکو مورد وضعیت کتاب در کشورهای جهان نشان‌دهنده سطح پایین مطالعه در ایران در مقایسه با کشورهای مترقی و حتی جهان سوم است. نویسنده برای پی بردن به علت این امر، تاریخ و چگونگی توسعه چاپ در ایران را در مقاطع زمانی مشخصی مورد بررسی

جای عیب‌جویی صرف، امتیازات و کاستی‌های اثر را در کنار هم بررسی کند.

در هر نقد، بررسی جنبه‌های سیاسی یا عقیدتی هر اثر از خالق اثر جدا نیست زیرا هدف نویسنده از نوشتن اثرش، رساندن پیام است. خانم اصلانپور گفته است: انتخاب آثار برای نقد اغلب براساس سلیقه و ذوق شخصی او بوده و در مواردی نیز به سفارش اهل فن صورت می‌گیرد. وی درباره نقد در ادبیات معاصر معتقد است که برای ادبیاتی در سطح ادبیات ایران (نه چندان سطح بالا و تکنیکی) نقادانی در همین حیطه و سطح آگاهی و معلومات کافی است. وی منتقدانی چون «رضا رهگذر» و «عبدالعلی دستغیب» را به عنوان نقادانی حرفه‌ای معرفی کرده و آقایان «سلیمانی»، «یونسی» و «سیدحسینی» را در نقد آثار خارجی، اهل فن دانسته است.

۳۹. ادبیات داستانی، سال چهارم، شماره ۴۰، تابستان ۱۳۷۵

کوه‌های آسمان

نقد کتاب «کوه‌های آسمان» اثر سمیرا اصلانپور نویسنده: عبدالعلی دستغیب

این نقد با معرفی مختصر مجموعه داستانهایی «کوه‌های آسمان» که عبارتند از: «تطهیر زمین»، «وقتی با تو نبودم»، «طلوع شامگامی»، «نوستالوژی»، «دو مرغ دریایی»، «تلاطم امواج»، «باغچه خشک» و «خوابی در سحرگاه» آغاز می‌شود و در ادامه، نکات مثبت و منفی هر داستان مورد بررسی قرار گرفته است.

برای مثال منتقد، داستان «نوستالوژی» را نوعی روایت از دیدگاه مردانه قلمداد کرده و رفتار و حرکات شخصیت‌های آن را غیرواقعی و

تصنعی می‌داند.

در قصه‌هایی که محور حوادث آن جنگ و درگیری است، منتقد عقیده دارد که نویسنده، حوادث را روایی و ساختگی به تصویر می‌کشد و کل قصه‌ها از واقعیت‌هایی که باید گفته می‌شد، فاصله دارند. منتقد، هفت قصه از کتاب «کوه‌های آسمان» را تجربه‌های درونی راوی داستان (نویسنده) می‌داند که گاه حس برانگیز و قابل تأمل‌اند، مانند: داستانهایی «دو مرغ دریایی» و «تلاطم امواج» که هر دو اثر نوعی رؤیت ویژه از حوادث را به خواننده منتقل می‌کنند.

۴۰. اهل قلم، سال دوم، شماره پانزدهم و شانزدهم، خرداد و تیر ۱۳۷۵

کتابخوانی، گزیده‌ای از چند کتاب درباره عاشورا

بخشهایی از کتاب «لحظه‌های درنگ» اثر محمدرضا مهدیزاده، «سفر خون» نوشته جواد محدثی و «فرهنگ عاشورا» نوشته جواد محدثی.

در این بررسی، بخشهایی از کتاب «سفر خون»، «لحظه‌های درنگ» و «فرهنگ عاشورا» ارائه شده و در خلال معرفی این کتابها، نتایج نظرخواهی نویسنده درباره بعضی از قسمتهای آنها آمده است. نویسنده درباره کتاب «فرهنگ عاشورا» اثر جواد محدثی، نوشته است که: «خالق کتاب، ضمن فشرده کردن متن تحقیقی و دائرةالمعارفی کردن آن، از طبع شاعرانه و ذوق ادبی برای آراستن مطالب سود جسته است. کتاب، دارای نظم و ارتباطی هماهنگ در مطلب است و نویسنده با ذکر شعرهای مناسب در سرآغاز بخشهای کتاب، آن را جذابتر کرده است.» نویسنده کتاب «فرهنگ عاشورا» را در

دانشگاه)، کتابخوانی را به عنوان برنامه‌ای لذت‌بخش، کارساز و عادت‌ی زیبا، تحت شعاع قرار می‌دهد. از سوی دیگر، نمی‌توان گفت که لطفاً به کتابخوانی عادت کنید، زیرا اگر شرایط مهیا شود، عادت به کتابخوانی هم خود به خود، پدید خواهد آمد.

۴۲. پیوند، شماره ۲۰۶، آذر ۱۳۷۵

تربیت دینی کودکان

اداره کل آموزش و پرورش استان بوشهر

این نوشتار با قطعاتی زیبا و ادبی درباره نماز شروع شده و نویسنده پس از بیان اهمیت و ارزش تربیت در خردسالی، به تشریح نحوه و میزان تأثیرپذیری ذهن کودک از پدر و مادر در سنخ اولیه زندگی می‌پردازد و با اشاره به گفته‌های روان‌شناسان و احادیث ائمه اطهار(ع) بر این موضوع تأکید می‌ورزد.

۴۳. چیستا، سال سیزدهم، شماره ۱۰ (پیاپی ۱۳۰)، تیر

۱۳۷۵

کار گروهی موسیقی و تأثیر آن بر کودکان

نویسنده: کمال طراوتی

مشاله در حال حاضر، تعلیم و آموزش موسیقی به‌طور گروهی و به دو روش رایج «کارل آرف» آلمانی و «سوزوکی» ژاپنی صورت می‌پذیرد. نویسنده که خود هجده سال به روش آرف آلمانی با گروه‌های مختلفی از کودکان، تمرین موسیقی کرده و تجارب و نتایج مثبتی به‌دست آورده است، از تجربه تدریس و تشکیل گروه‌های موسیقی سخن گفته است.

به عقیده نویسنده، کار گروهی موسیقی به‌وسیله کودک و نوجوان، باعث ایجاد نظم و هماهنگی فعالیتها در بین اعضای گروه می‌شود و آموزش غیرمستقیم انضباط،

مجموع کتابی دارای چاپ خوب و آراستگی لازم دانسته و نثر آن را پخته و محتوایش را غنی معرفی کرده است.

۴۱. پیام امروز، شماره سیزدهم، ۱۵ مرداد - شهریور

۱۳۷۵

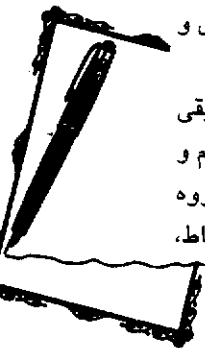
نمی‌توان گفت لطفاً به کتابخوانی عادت کنید

گفتگو با علیرضا رضانی مدیرعامل نشر مرکز

کتابهای ادبی ایرانی و خارجی به‌وسیله ادیبان و مترجمان زبده، به شرط حفظ جوهر و محور اصلی آثار، خلاصه‌نویسی می‌شود تا راحت‌تر و سریع‌تر و کم‌هزینه‌تر از سابق به دست مخاطبان علاقه‌مند، برسد. از جمله آثار ایرانی خلاصه شده، می‌توان به کتاب «رستم داستان» که اقتباسی از شاهنامه است، اشاره کرد.

آقای رمضانی در بیان علل رکود کتابخوانی در قشر نوجوان و جوان ایرانی به این عوامل اشاره می‌کند: کمبود ویتترین و محل عرضه کتاب به متقاضی، تعداد انگشت‌شمار ناشران مخصوص کودک و نوجوان در تهران و شهرستانها، نبود تناسب بین قدرت خریدار و قیمت محصول فرهنگی (که این مشکل را می‌توان با بالابردن تیراژ کتابها برطرف کرد). در ادامه گفتگو، به رشد کیفی تصویرگری کتاب که باعث ارتقای سطح فرهنگ مکتوب و غنای جامعه می‌شود، اشاره شده است.

آقای رمضانی درباره کمبود کتاب، با تأسف گفته است: مشکلات توزیع و کمبود تقاضا در جامعه ما به صورت مشکلاتی تسلسلی درآمده است که باید فکری به حال آن کرد. استفاده کودک و نوجوان از وسایل ارتباط جمعی، کتابهای آموزشی و درسی برای به‌دست آوردن معدل بالا (و احتمالاً ورود به

خصوصیت مسئولیت‌پذیری را به‌طور ماندگار در هنرآموزان پدید می‌آورد.

چشم‌پوشی افراد گروه از خطاهای جزئی دیگران و همکاری و هم‌دلی اعضا و حتی گاه والدینشان در حل مشکلات و معضلات مجموعه، به نوعی همبستگی و ارتباط تنگاتنگ میان اعضای گروه می‌انجامد.

نویسنده در پایان مقاله به اشکالات وارد شده به تشکیل این گروه‌های هنری و نتایج ناشی از فعالیت کودکان و نوجوانان در آنها پاسخ گفته و معتقد است که کار با گروه موسیقی و شنیدن آهنگها و صدای سازهای گوناگون، باعث افزایش برخی تواناییها در اجراکنندگان شده و اکثر اعضای گروه چه در دوره کودکی و نوجوانی و چه در بزرگسالی (در زمان ورود به دانشگاه و فارغ‌التحصیلی از آن) حائز رتبه‌های بالای علمی و نمونه‌هایی از شاگردان خوب در اجتماع خود بوده‌اند، چرا که موسیقی باعث تلطیف روح و روان آنها شده است.

نویسنده همچنین پیشنهاداتی برای دائر کردن مراکز آموزش موسیقی ارائه داده است.

۴۴. دنیای تصویر، سال چهارم، شماره ۳۶، ۱۵ مرداد تا

۱۵ شهریور ۱۳۷۵

فیلم وحشتزا و علمی - تخیلی چه شباهتها و تفاوت‌هایی دارند؟

نویسنده: ویون ساب چاک

مشاله گفته می‌شود که سینمای علمی-تخیلی از دل سینمای وحشتزا بیرون آمده است.

این نوع سینما، تمام مایه‌های فانتزی‌های سنتی را در درون خود جذب می‌کند و به بیانی دیگر، فیلم علمی - تخیلی همان فیلم وحشتزاست که به اندازه کافی فن‌آورانه

(تکنولوژیکی) شده و با تقاضای تماشاگران علاقه‌مند خود «پراگماتیک» و مادی‌گرایانه شده و با وحشت‌های مدرن امروزی همخوانی یافته است. برای مثال، خرافه‌های گذشته می‌تواند واقعیت علمی امروز شود، البته با اندکی آرایه‌های فن‌آورانه.

تفاوت عمده این دو نوع ژانر سینمایی را می‌توان در کانون و مرکز تأکید آنها جستجو کرد. فیلم وحشتزا در مرحله آغازین خود، شخصیت داستانی را در تضاد با جامعه یا تضاد با وجه دیگری از خود فرد نشان می‌دهد، ولی فیلم علمی - تخیلی، جامعه و نهادهای آن را در تضاد با یکدیگر و یا تضاد با جامعه‌ای بیگانه نشان می‌دهد. به همین دلیل، عرصه عمل در فیلم وحشتزا، روح انسانی است و در فیلم علمی - تخیلی، تمام کیهان و کهکشانها. فیلم وحشتزا به برخوردها و تعارضهای اخلاقی فردی تکیه می‌کند، اما در فیلم علمی - تخیلی موجود ساخته شده به وسیله تخیل، کمتر حالت انسانی دارد و تنها شکل ظاهری و ویژگی فیزیکی او به تماشاچی عرضه می‌شود. این ساخته، فاقد روح و روان است و پس از ایجاد شوک اولیه به علت ظهورش، تنها تماشاچی را علاقه‌مند به پیگیری اعمال خود و چگونگی انجام آنها می‌سازد. مخلوق ساخته شده، همدردی تماشاچی را برنمی‌انگیزد، در صورتی که در فیلم وحشتزا تماشاچی گاه با هیولاهای نیز همدرد می‌شود و جهان را از چشم او می‌بیند، به نحوی که انکار رویه و لایه دیگری از زندگی تاریک بشری را به تماشا نشسته است.

از وجوه تشابه این دو نوع سینما می‌توان به‌نحوه استفاده از عنصرهای زیباشناختی و نیز عامل هرج و مرج و بی‌نظمی در محیط و جامعه

بار آورد.

۴۶. روزگار وصل، سال سوم، شماره ۱۶ و ۱۷، ویژه تابستان ۱۳۷۴
نگاهی به ویژگیهای زندگینامه داستانی -
تاریخی و داستان تاریخی برای کودکان و
نوجوانان

نویسنده: محمود احیایی

مقاله مطالعه زندگی‌نامه‌های داستانی -
تاریخی، به کودکان و نوجوانان کمک می‌کند که
از تاریخ سیاسی، اجتماعی، علمی، ادبی و هنری
کشورشان مطلع شوند و با دانستن چگونگی
اکتشافات علمی، سازندگیها، جنگها، قتلها و
جناایاتی که در جامعه بشری روی می‌دهند،
درسهای عبرت‌انگیزی از حوادث گذشته
فراگیرند. براین اساس، اگر وقایع تاریخی و
زندگی‌نامه‌های تحقیقی صرف، به دست
نویسنده‌ای باذوق و توانا به صورت زندگینامه
داستانی - تاریخی نوشته شود، بی‌تردید متنی
جذاب و لذت‌بخش برای کودکان و نوجوانان به
شمار خواهد آمد.

نویسنده در ادامه مقاله، ویژگیهای لازم
برای نگارش این گونه داستانها را معرفی کرده
و آنگاه به سوژه‌هایی که می‌توانند دستمایه
نگارش داستان تاریخی شوند، اشاره می‌کند.
از نظر وی، این سوژه‌ها می‌توانند شامل:
مسائل اجتماعی و سیاسی، پیشرفتهای علمی و
آثار معروف تاریخی (بناها، آثار هنری و...) باشند.

۴۷. عکس، سال دهم، شماره ۱۱۱، مرداد ۱۳۷۵

از دریچه چشم کودکان باید دید

نگاهی به نمایشگاه بین‌المللی عکس کودک و نوجوان سوره

نویسنده: عبدالله شادفر

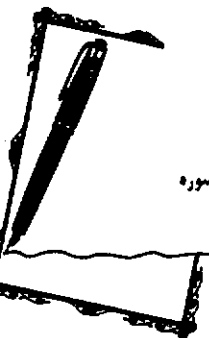
مطرح شده در هر دو اشاره کرد. این بی‌نظمی
در فیلم وحشتناک به صورت آشفتگی اخلاقی،
مختل شدن نظم عادی، وجود عامل تهدید بر
هماهنگی سلامت جامعه و خانواده است، اما در
فیلم علمی - تخیلی، آشفتگی و برهم خوردن
نظم اجتماعی در سطح بشری و... دیده می‌شود.

۴۵. رشد جوان، سال سیزدهم، شماره ۱۲ (پیاپی ۱۰۶)،
آبان ۱۳۷۵

به بهانه هفته کتاب و کتابخوانی

نویسنده: جواد محقق

از نظر نویسنده، هر فرد در طول زندگی
خود نیازمند چند نوع مطالعه است که عبارتند
از: مطالعه اعتقادی، شغلی و ذوقی. هر یک از
این کوششها، به رشد و پیشرفت عنصری در
زندگی منجر می‌شود. برای مثال، مطالعه
عقیدتی بر محتوای ذهنی انسان از لحاظ
اعتقادات و باورهایش می‌افزاید و نتیجه آن
نیرومندی شخصیت خواننده از لحاظ روحی و
قلبی است. مطالعه شغلی، بنا به نیاز روزافزون
اطلاعات جدید شغلی، شخص را در جایگاه
شغلی‌اش ممتاز می‌کند و پایگاه اجتماعی او را
استوار می‌سازد. مطالعه ذوقی، تلطیف‌کننده
روح و روان خواننده است و درک و جذب
زیبایی‌های زندگی را در او افزایش می‌دهد.
مطالعه این سه شاخه از مطالب، باید از کودکی
و نوجوانی به صورت عادت درآید وگرنه به
هنگام بزرگسالی در زمینه هر کدام از این
مطالعات نسبت به دیگر شاخه‌ها، کاستی‌هایی
وجود خواهد داشت و نظام شخصیتی و
اجتماعی انسان فاقد رشدی شکلی و هماهنگی
لازم خواهد بود. به نحوی که مطالعات تک‌بعدی
در هر زمینه ممکن است فرد را دانشمندی
بی‌ذوق، هنرمندی غیرمتعهد و یا متدینی خشک

برگزاری نمایشگاه بین‌المللی عکس سوره فعالیت هنری مثبتی در شاخهٔ عکاسی است که در آغاز کار خود فقط گروه‌های داخلی را شرکت می‌داد، اما با گسترش بیشتر، به‌نمایشگاهی بین‌المللی تبدیل شد.

نکات منفی برگزاری این نمایشگاه عبارتند از: توجه مسئولان نمایشگاه به مسائل حاشیه‌ای بیش از حد لزوم بود، به نحوی که چگونگی برگزاری دورهٔ چهارم باعث فراموش شدن هدف اصلی آن یعنی مسابقهٔ عکس، شده بود. همچنین در این دوره به نظرات کودک و نوجوان کمتر التفات شده بود. در دوره‌های قبل، از نظرات داوران کودک و نوجوان استفاده بیشتری شده بود، اما در این دوره [چهارم] به این مسئله کمتر توجه شده بود.

نمایشگاه عکس سوره، در سه بخش برگزار شده بود: بخش اول، عکاسان هفت تا دوازده ساله با موضوع آزاد و عکاسان دوازده تا هفده ساله با موضوع بازی. بخش دوم با موضوع عکاسی از کودکان و نوجوانان برای عکاسان بزرگسال. بخش سوم با موضوع کودکان بی‌خانمان برای عکاسان بزرگسال.

در بررسی بخشهای مختلف نمایشگاه، نویسنده معتقد است که عکسهای بخش اول مسابقه، هیچ‌گونه القای حس زیبایی‌شناختی و دیدن از زاویهٔ نگاه و چشم کودک به بیننده دست نمی‌دهد. در همین زمینه، کودکان و نوجوانان خارجی از همسالان ایرانی خود، عکسهای بهتری گرفته بودند.

در گروه سنی نوجوان، عکسها منسجم‌تر و بهتر از سن و توانایی عکاسان، ارائه شد، ولی موضوع تکراری (سوژه بازی) باعث شد که محدودیت انتخاب سوژه، خلاقیت و تنوع در آثار را کاهش دهد، به نحوی که به نظر می‌رسد

نظر داوران بزرگسال در انتخاب عکس برتر، تحمیل شده است.

در بخش کودکان بی‌خانمان، گستردگی و وسعت موضوع باعث شده است که اغلب شرکت‌کنندگان، ساده‌ترین و سطحی‌ترین مفهومی را که از این موضوع برداشت کرده‌اند دست‌مایهٔ سوژهٔ عکس خود قرار داده و به ثبت موقعیت‌ها و واقعیت‌های زندگی این‌گونه کودکان بپردازند.

۴۸. فیلم، سال چهاردهم، شمارهٔ ۱۹۴، ۱۴ مهر ۱۳۷۵

پدیده‌های ریشه‌دار و فرهنگ‌ساز

مترجم: سیدابراهیم بحرالعلومی

مثاله نویسنده در آغاز مقاله، سیر تکاملی هنر انیمیشن را از ابتدا تا عصر حاضر بیان کرده و پدیدآورندگان آثار به یاد ماندنی این حیطه را معرفی کرده است. سپس، به بررسی نظرات کارشناسان این فن در مورد هنر انیمیشن پرداخته است. وی برای نمونه از «وینسور مک‌کی» که کارتون را به عرصهٔ سینما کشاند و مجموعه معروف کارتونی «گرتی دایناسور» را ساخته است، یاد می‌کند که در گردهمایی انیماتورهای همکار خود گفته بود: «انیمیشن باید یک هنر باشد، اما آن را تنها به نوعی تجارت تبدیل کرده‌اند.»

نویسنده در ادامه به معرفی هنرمندان بنام این رشته می‌پردازد؛ کسانی که آثار به یاد ماندنی و زیبای انیمیشن، عروسکی، سینمایی و غیره نظیر آثاری چون «پارک ژوراسیک» «کینگ کنگ» و «جنگ ستارگان» را ساخته‌اند. این هنرمندان عبارتند از «جان هالاس» و «مسررش»، «والث دیزنی» و کمپانی کارتونهایی به همین نام در کشورهای شرقی، «ترژی ترنکا»، «الکساندر پتوشکو» و «لادیسلاس» که

از نامداران این هنر به شمار می‌آیند.

۴۹. فیلم، سال چهاردهم شماره ۱۹۶، آذر ۱۳۷۵

آب از کره

تحلیل ساختاری و دلایل موفقیت کارتون «فوتبالیستها»
نویسنده: محمدرضا روحانی

مقاله

این مقاله، بررسی کارتون ژاپنی «فوتبالیستها» از لحاظ ساختاری و فرهنگی است. به اعتقاد نویسنده، موفقیت و استقبال مخاطبان از انیمیشن‌های «والت دیزنی» و دیگر آثار کارتونی معروف دنیا، به دلیل شناخت صحیح و دقیق تهیه‌کنندگان این آثار از علایق و سلیق نوجوانان است و سازندگان این کارتون نیز به همین شناخت رسیده‌اند. عامل دیگری که در ساخت «فوتبالیستها» مد نظر گرفته شده است، وظیفه انبوه‌سازی انیمیشن ژاپنی است. دست‌اندرکاران این عرصه در ژاپن، با کاهش هزینه‌ها و هدف پر کردن اوقات برنامه‌ها، در نظر دارند که بیشترین زمان برنامه کودک و نوجوان تلویزیون را در اختیار خود داشته باشند.

نویسنده معتقد است، نیت و هدف تهیه‌کنندگان کارتون «فوتبالیستها» از ارائه این مجموعه به بازار جهانی، به کارگیری انیماتورهای مجرب با کمترین هزینه و ارائه محصولی پرمخاطب است. «فوتبالیستها» کارتونی است با حرکت‌های کم در شخصیت‌ها (در بعضی جاها کمترین حرکت) و یا استفاده از حرکت‌های بسیار جزیی در پس‌زمینه تصویر و یا برخی اعضای نقش آفرین، استفاده بیش از حد از تکنیک ثابت کردن تصویر یا کند کردن حرکات شخصیت‌ها، استفاده از گفتگوهای زیاد به جای تحرک بازیگران، استفاده از قصه برای پیش بردن محور داستانی و... که همین ویژگی‌ها

باعث شده است، با استقبال مخاطبان از این کارتون، در واقع ژاپنی‌ها از آب کره بگیرند.

۵۰. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۴، مهر ۱۳۷۵

اما سینما چیز دیگری است

مقایسه و بررسی تطبیقی قصه «طلبکار» و فیلم «شرم»
نویسنده: احمد طالبی نژاد

مقاله

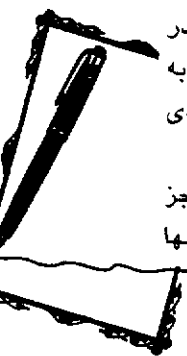
آثار داستانی «مرادی کرمانی» با فیلم‌هایی که «پوراحمد» از طریق اقتباس از آنها می‌سازد حال و هوای مشترکی دارد و اصل و جوهر شخصیت‌های آثار مرادی کرمانی در نقش آفرینان پوراحمد، تجلی می‌یابد.

در بررسی قصه «طلبکار» با آنچه که محور داستان فیلم «شرم» قرار گرفته است تفاوت‌هایی دیده می‌شود. برای نمونه، تکنیک پوراحمد این است که جرقه‌هایی را که در ذهن «مجید» زده می‌شود، گسترش دهد، وی از میان سوژه‌های فراوان، سوژه‌ای مناسب را انتخاب می‌کند.

در فیلم «شرم» بعضی از ابتکارات پوراحمد، سوژه را جذاب‌تر کرده است. به عنوان مثال در قصه طلبکار، مجید می‌خواهد عکس بگیرد، ولی در فیلم شرم، عکس گرفتن مجید به تصویربرداری و ساخت فیلم تبدیل شده و کار را جذاب‌تر کرده است.

به نظر نویسنده مقاله، کار پوراحمد در بالندگی شخصیت‌های داستانی مرادی، بارز است و به آنها جنبه آرمانی می‌دهد؛ هرچند که با نگاهی ناتورالیستی (طبیعت‌گرایانه) به این کار دست می‌زند. در واقع شخصیت «مجید» در فیلم پوراحمد، رذالت رفتاری کمتری نسبت به شخصیت داستانی مجید در قصه‌های مرادی کرمانی دارد.

از دیگر تکنیک‌های مثبت کار پوراحمد موجز کردن بخش‌هایی از داستان است که در آنها

طریق آثار خود، با سه نسل گذشته، حال و آینده (سالمدان، جوانان و کودکان) ارتباط برقرار کنم.» وی در مورد آثار سینمایی ساخته شده براساس داستانهایش اظهار رضایت کرده است.

در پایان این گفتگو، زندگی‌نامه مرادی کرمانی به شیوه سالشمار ارائه شده و آثار ترجمه شده وی به زبانهای خارجی، جوایز داخلی و خارجی او، اقتباسهای سینمایی از آثارش و فیلم‌نامه‌های وی معرفی شده است.

۵۲. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۴، مهر ۱۳۷۵
رؤیای والدین و ستم بر کودکان بازیگر

نویسنده: الیور کوهن

مقاله بازیگران کودک و نوجوان همواره با شرایط سخت شغلی روبه‌رو بوده‌اند. قوانین خشک و کاغذبازی در ادارات و مؤسسات تنظیم‌کننده شرایط کار و مزد بازیگران خردسال، نشان‌دهنده اجحافی است که در حق این قشر روا می‌شود. این در حالی است که تهیه‌کنندگان فیلمها، والدین بازیگران خردسال و همچنین دولت (از طریق درصد مالیات حقوقی که تعیین می‌کند) حداکثر استفاده را می‌برند.

علاقه جنون‌آمیزی که والدین نسبت به مشهور شدن فرزندانشان از خود بروز می‌دهند، باعث شده است که آژانسهای کاریابی و بازیگریاب، مانند قارچ از هر جا سربرآورند و چون شرایط تأسیس چنین شرکتهایی از طرف دولت کاملاً حساب شده و اصولی نیست، کلاهبرداران، به راحتی از مراجعان بیشمار خود سوءاستفاده‌های کلان می‌کنند.

در این زمینه، آقای «ماتیاس پتسولد»

شخصیت فرعی بال و پر داده شده و بیش از حد لزوم به آن توجه شده است. پورا احمد، این شخصیتها را در حد یک شخصیت فرعی قابل طرح دانسته و تا همین اندازه به آنها می‌پردازد. مثلاً شخصیت «تقی» در قصه طلبکار به شخصیت «علی‌مراد» در فیلم شرم تبدیل شده است که وظیفه‌ای جزئی بر عهده دارد. کارگردان فیلم شرم، با به‌کارگیری تکنیکهای مناسب و دقت در کار خود، اصالت اثر اصلی را حفظ کرده و توانسته است که با پرورش جریان سیال ذهن و تقویت نقاط ذهنی نویسنده متن اصلی داستان، فیلم را به یادماندنی‌تر و زیباتر کند.

۵۱. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۴، مهر ۱۳۷۵

به تهرون رفتنت راضی نبودم

مرور آثار هوشنگ مرادی کرمانی

مصاحبه‌کننده: احمد طالبی نژاد

گفتگو در این گفتگو، بیان پیشینه‌ای مجمل از زندگی پرفراز و نشیب «هوشنگ مرادی کرمانی» فتح بابی است تا زندگی هنری این نویسنده مورد بررسی قرار گیرد. حوادث گذشته و اوج و فرودهای زندگی آقای مرادی کرمانی، بر شخصیتهای داستانه‌های او نیز تأثیری عمیق می‌گذارد و آنها را آشناتر از شخصیت‌های داستانه‌های دیگر نویسندگان، جلوه می‌دهد.

پشتوانه‌ای غنی از خاطرات تلخ و شیرین دوران زندگی یک نوجوان یتیم، به مخزنی سرشار از شخصیت‌های پرغصه و طنزآلود تبدیل شده و نویسنده را در نوشتن نمایش یاری رسانده است.

آقای مرادی گفته است: «به اغلب آرزوهای خود رسیده‌ام و خوشحالم که توانسته‌ام از

۵۴. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۴، مهر ۱۳۷۵

پرهیز از پیام مستقیم

مهی با ابوالفضل رازانی، انیماتور، کارگردان «دوچرخه مقوراتی»
مصاحبه‌کننده: مجید صدقی

در این گفتگو، آقای رازانی به بیان نظرات خود در زمینه سینمای کودک و نوجوان پرداخته است. به عقیده وی، سینمای کودک و نوجوان ایران به جز تعدادی انگشت‌شمار و استثنایی از آثار سینمایی، در اغلب موارد نتوانسته است ارتباط خوبی با مخاطبان خود برقرار کند. آثار سینمایی کودک و نوجوان اغلب برای بزرگسالان ساخته می‌شود و علاقه‌مندیهای مخاطب خاص خویش را کمتر در نظر می‌گیرد.

در این عرصه، انیمیشن ابزاری هنری، مناسب و جذاب برای کودک و نوجوان است که باید به منظور گسترش کیفی و کمی تولید آن سرمایه‌گذاری بیشتری کرد. انیمیشن، هنری پرخرج است و سرمایه و کار مستمر باید پشتوانه آن باشد تا سالهای بعد، بازدهی مفیدی داشته باشد.

در ایران، تعداد فیلمسازان کودک و نوجوان بسیار محدود است و کمتر از آن تهیه آثاری مناسب برای این قشر است؛ آثاری که در آنها پیام مستقیم به بچه‌ها داده نشود.

۵۵. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۵، آبان ۱۳۷۵

قفل اخلاقی بر صفحه تلویزیونها

با مدار الکترونیک V، قرار است صحنه‌های خشن و غیراخلاقی برنامه‌های شبکه‌های تلویزیونی و ماهواره‌ای حذف شود.

نویسنده: کریس فارستر

مترجم: سیدمجتبی حسینی

مقاله نویسنده، مقاله را با این مطلب آغاز

روان‌شناس دانشگاه «دوسلدورف» معتقد است که باید شرایط دقیقتر و موثکافانه‌تری نسبت به وضعیت کاری بازیگران زیر پانزده سال تنظیم کرد و در قانون حمایت کار با جوانان نیز باید تجدیدنظری اساسی اعمال شود بلکه با تدوین قوانین جدید (در اروپا) منشاء امیدی برای محدودتر کردن اجحافهای موجود در حق بازیگران خردسال، پیدا شود.

۵۳. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۴، مهر ۱۳۷۵

سفر از زمین فوتیال آغاز شد

گفتگو با سیروس حسن‌پور، بازیگر کودک و نوجوان سالهای گذشته

مصاحبه‌کننده: محمد محمدیان

محور اصلی این گفتگو، چگونگی شروع کار هنری «سیروس حسن‌پور» در نوجوانی، فیلمهایی که در آن ایفای نقش کرده، کارگردانهایی که با آنها همکاری داشته و خاطرات تلخ و شیرین این دوران است.

از خاطرات جالب حسن‌پور، نخستین روز آشنایی وی با «بهرام بیضایی» و همکاران او در زمان تهیه فیلم «عمو سبیلو» بوده است. این آشنایی در کنار زمین فوتبال صورت گرفته و بعدها به همکاری آنها انجامیده است.

حسن‌پور در فیلمهای: «عمو سبیلو» «رگبار»، «سفر» و چند فیلم دیگر بازی کرده و با کارگردانهای مشهوری همچون «بیضایی» و «کیارستمی» همکاری داشته است.

وی در حال حاضر به عنوان دستیار کارگردان فعالیت دارد و در تهیه آثار سینمایی و تلویزیونی زیادی همکاری داشته است. نمونه کارهای وی عبارتند از: «سمفونی صحرا» «روز واقعه»، «مرد پنجم»، «پدر» و «شمارش معکوس».

می‌کند که: «اگر استدلالی منطقی وجود داشته باشد باعث تغییر و تحول محیط می‌شود.» در مورد ماهواره‌ها نیز متن ترجمه شده‌ای از مجله «میدل ایست ستلایت تو دی» (وضعیت ماهواره‌ها در خاورمیانه) ارائه شده که توضیحاتی درباره موضوع مورد بحث دارد. نویسنده، نظارت و کنترل بر آثار سینمایی را در زمینه پیشگیری از نمایش صحنه‌های غیراخلاقی، کاری راحت‌تر و قابل اجراتر قلمداد کرده و معتقد است که سینما از این طریق، آثار خود را دسته‌بندی و طبقه‌بندی می‌کند، به نوعی که تماشاگران بنا به مصالح خود و یا خانواده‌شان می‌توانند با اطلاع قبلی به انتخاب آثار مناسب دست بزنند. از سوی دیگر، تعداد زیاد برنامه‌های تلویزیونی، پخش ۲۴ ساعته برنامه‌ها و فعالیت حدود هفتاد کانال تلویزیونی (در خارج از کشور) باعث شده است که هر روز حجم زیادی از آثار مورد بررسی قرار گیرد و مشخص است که بررسی و جمع‌آوری حدود ۴۲۵ فیلم در هر روز، برای کارشناسان مقدور نیست و این امر، یکی از علل و موانع کنترل برنامه‌ها در تلویزیون است. علت دوم در دست نبودن معیار و مقیاسی مشخص برای تعیین میزان و نوع مفید یا مضر بودن برنامه‌ها است، به طوری که آثاری که در کشوری به عنوان عامل پرخاشگری کودکان و نوجوانان شناخته می‌شود، در کشوری دیگر تأثیری بر روان کودکان و نوجوانان نمی‌گذارد. به عقیده نویسنده مبانی اعتقادی، مذهبی، اخلاقی و بنیانی خانواده‌ها و روابط عاطفی آنها با یکدیگر، باعث تأثیرپذیری زیاد کودکان و نوجوانان از برنامه‌های تلویزیونی و یا کم‌رنگ بودن این تأثیر بر آنهاست. در پایان، نویسنده معتقد است که:

«مشخص نیست اگر کارشناسان و دست‌اندرکاران تلویزیونی، دست به تهیه مدار الکترونیکی V (نوعی مدار که با نصب آن در تلویزیون می‌توان به هنگام پخش صدا و تصویر صحنه‌های ضدارزش و ضداخلاقی پارازیت صدا و تصویر ایجاد کرد) بزنند، حاصل کار آنها با استقبال و استفاده والدین کودکان روبه‌رو شود یا نه.» گفتنی است که اگر استفاده از این مدار مورد بی‌اعتنایی مخاطبان قرار گیرد، هزینه هنگفتی بر عاملان آن تحمیل خواهد داشت.

۵۶ فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۶، آذر ۱۳۷۵

چگونه تخم یک مرغ، طلایی می‌شود؟

به سوی بررسی‌های دقیقتر، کارتون «فوتبالیستها».

نویسنده: مسعود پورمحمد

مقاله

برای ارتباط بهتر و بیشتر با کودک و نوجوان از طریق برنامه‌های تلویزیونی و سینمایی، باید برنامه‌های مورد علاقه آنها شناخته شود و در این زمینه دقت کافی به عمل آید تا نتایج آن در تهیه آثار بهتر بعدی مورد استفاده قرار گیرد.

نویسنده پس از بیان این مطلب، به بررسی کارتون «فوتبالیستها» از لحاظ اشکالات ساختاری و مضمونی پرداخته است. وی، در مورد اشکال ساختاری این کارتون می‌نویسد: «استفاده بیش از حد از فلاش بک، کند کردن عمدی حرکات به منظور پرکردن وقت برنامه، نبود تنوع در نقاشی شخصیت‌های اصلی برنامه مانند: «سوباسا»، «تارو»، «کاکه‌رو» و غیره و نیز مشابه بودن سیر مسابقه فوتبال در اکثر قسمت‌ها، چه در اجرا و چه در نتیجه، از اشکالات عمده ساختاری کارتون فوتبالیستها به شمار می‌آید.»

بزرگ‌بینی و کبر و غرور می‌شوند و ناراحتی روانی شخصیتی پیدا می‌کنند.»

پتسولد معتقد است که اغلب خانواده‌های این بازیگران، جاه‌طلب هستند و چون خودشان به جایی نرسیده‌اند، بر بازیگر شدن فرزند یا فرزندان خود اصرار می‌ورزند. دسته‌ای دیگر، مال‌اندوز بوده و چشم به حقوق قابل توجه این‌گونه بازیگران خردسال دارند و با بهره‌کشی از آنها، به این هدف می‌رسند.

در مجموع، استفاده از کودک و نوجوان در فیلمها برای امور تربیتی و آموزشی خوب است، ولی برای بهبود شرایط سخت بازیگری کودکان فقط باید به کارگردانها و مؤسسات تبلیغاتی معتبر اجازه کار با این گروه را داد.»

از لحاظ ایراد مضمونی نیز آشنا نبودن تهیه‌کنندگان این مجموعه به قوانین فوتبال یکی از عمده‌ترین اشکالات معرفی شده است. در بازی فوتبال ارائه شده در این کارتون، گاه از قوانین بازی بسکتبال استفاده می‌شود. از سوی دیگر، استفاده نکردن از قوانین و عناصر مختلف و جذاب بازی فوتبال واقعی، برای افزایش سطح محتوای آموزشهای ورزشی این رشته در این کارتون، از اشکالات مضمونی آن به شمار می‌آید.

نکات مثبت کارتون فوتبالیستها عبارتند از: مسئله هم‌ذات‌پنداری مخاطب، ایجاد حس تعلیق و انتظار مناسب و تبلیغ ورزشی سالم و بانشاط.

۵۸. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۶، آذر ۱۳۷۵

تکرار مکررات

گزارش بیست و ششمین جشنواره رشد (۵ تا ۱۱ آبان ۱۳۷۵، تهران و ۱۵ استان کشور)
گزارشگر: احسان قائمی‌نژاد

در آغاز این گزارش، جشنواره رشد و آثار شرکت‌کننده در دو بخش اصلی و جنبی آن معرفی شده است. سپس به نکات مثبت جشنواره پرداخته می‌شود که عبارتند از: افزایش تعداد سینماهای نمایش‌دهنده فیلم در تهران، دوبله بیست و یک فیلم خارجی شرکت‌کننده در جشنواره به سرپرستی ناصر معدوح، حضور فعال و شرکت بعضی از اولیای مدارس در جشنواره و برگزاری جلسات گفت و شنود با دست‌اندرکاران سینمایی و علاقمندان در چند شهر مختلف.

به عقیده نویسنده، آثار آموزشی سینمایی فرانسه می‌تواند الگوی مناسبی برای سینمای آموزشی ایران باشد. همچنین نمایش فیلمهای

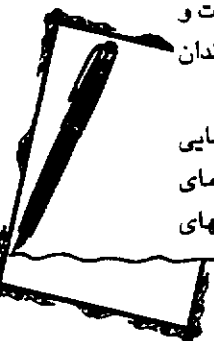
۵۷. فیلم، سال چهاردهم، شماره ۱۹۴، مهر ۱۳۷۵

فقط به کارگردانهای معتبر باید اجازه کار با کودکان داده شود

گفتگو با «ماتیاس پتسولد» روان‌شناس آلمانی درباره استفاده از بچه‌ها در تهیه فیلم و آگهی‌های تبلیغاتی
ترجمه: مینا محمدی

ماتیاس پتسولد در پاسخ به چهار سؤال مصاحبه‌کننده درباره معضلات و مشکلات بازیگران خردسال گفته است: بچه‌های زیر سه سال، به هنگام بازی در فیلم دچار بی‌نظمی در ساعت خواب و بیداری می‌شوند. نور خیره‌کننده نورافکنها در حین کار آنها را آزار می‌دهد. بازیگران کودک (سنین پیش‌دبستانی) با توقعات بیش از حد والدین خود برای کار کردن و صرف انرژی بیشتر روبه‌رو هستند و این امر برای روح و جسم آنها مضر است.

«نوجوانان نیز در زمان بازی در فیلم و بعد از اتمام آن، با مسئله از دست دادن دوستان قدیم خود روبه‌رو بوده و گاه دچار خود

بلند داستانی در این جشنواره، یکی از پربیننده‌ترین بخشهای آن بوده است. در پایان گزارش، نام فیلمهای برگزیده بخشهای مختلف جشنواره و جوایز اختصاص یافته به آنها، ارائه شده است.

۵۹. نیستان، شماره ۱۴ و ۱۵، آبان و آذر ۱۳۷۵

پیامهای اسلامی برای کودکان در برنامه‌های امریکایی

نویسنده: رابرت. لامیس اندونی

مقاله والدین مسلمان در جوامع امریکایی برای آموزش مفاهیم مذهبی و دینی به فرزندان خود دچار مشکل هستند. وقتی کودک و نوجوان مسلمان در جامعه غربی به بلوغ می‌رسد، پایبند کردن او به قوانین و مقررات مذهبی و اخلاقی، کاری سخت‌تر از همین عمل در کشورهای اسلامی است. به همین دلیل، والدین مسلمان در جوامع غربی، آموزش مذهبی کودک خود را از ابتدای سنین کودکی آغاز می‌کنند و مدارس ابتدایی مناسبی را برای تحصیل کودکان در نظر می‌گیرند. متأسفانه، مدارس متوسطه این جوامع از نظر آموزش مفاهیم دینی ضعیفتر از مدارس ابتدایی عمل می‌کنند.

والدین برای جذب بیشتر کودکان به دین و مذهب تا قبل از دوره بلوغ، برنامه‌های سرگرم‌کننده‌ای شامل انواع فیلم و نوارهای انیمیشن تهیه می‌کنند و کودکانشان را به اردوهای تفریحی - مذهبی می‌فرستند.

□ سالنامه‌ها

۶۰. سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

پس‌فرست و بازخورد در مطبوعات کودک و نوجوان

گفتگوی پونس شکره‌خواه، رضا نقیب‌السادات، خسرو باقری، محمدعلی شامانی و حسن احمدی

ایسن گفتگو، توسط کارشناسان و متخصصان روزنامه‌نگاری و درباره مسائل و مباحث مطبوعات صورت گرفته است. در آغاز گفتگو، بحث تعریف و شناخت «پس‌فرست» و «بازخورد» و معادلهای گوناگون آن مورد بحث قرار می‌گیرد. در مجموع اصطلاح پس‌فرست برابر است با «فیدبک» و یا بخشی از برون‌داد یک نظام ارتباطی. به بیانی دیگر، واکنش مخاطب نسبت به مطلب مندرج در مطبوعات است. اصطلاح بازخورد نیز عبارت است از بازگشت پس‌فرستها به مطبوعات و تغییر و تحولی که در نوع پیامهای بعدی و روش کار آن دستگاه ارتباطی به وجود می‌آید. دیگر موارد مورد توجه این جمع که درباره آنها بحث شده عبارتند از: خواستها و نیازهای کودک و نوجوان و مسئولیت مطبوعات در قبال آنان، غلظت در موضوع، نقش پیوستگی و تواتر در ارتباط با مطبوعات و شرایط و حدود استفاده از برجسته‌سازی موضوعات در مطبوعات.

۶۱. سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

تحلیل کمی محتوای مطالب مذهبی در مطبوعات کودک و نوجوان

نویسنده: فرزانه بنی‌هاشم‌نژاد

مقاله در این مقاله، نشریات کودک و نوجوان نظیر: «سروش کودکان»، «رشد دانش‌آموز»، «پوپک»، «باران»، «سروش نوجوان»، «سلام بچه‌ها»، «رشد نوجوان»، «امید آینده» و «کیهان

به وجود آید.

روش غالب ارائه مطالب در مطبوعات کودک و نوجوان داستان است که جای تأمل بیشتری در این مورد وجود دارد. نشریات نوجوان باید مخاطب خود را با شیوه‌های بیانی دیگری که در مطبوعات بزرگسال وجود دارد، آشنا کند تا حلقه ارتباط مطبوعات نوجوان با بزرگسال تفاوت زیادی نداشته باشد و حلقه ارتباط مخاطب با مطبوعات در سیر رشدش متوقف نشود. البته قوت بخشیدن به قصه‌های تاریخی و قرآنی نیز لازم است و مفاهیم فردی باید به همراه مفاهیم جمعی در مطبوعات کودک و نوجوان استفاده شود.

۶۲ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

سردبیران مطبوعات کودک و نوجوان و دیدگاه‌هایشان

نویسنده: علی اصغر سیدآبادی

مقاله در این مقاله، وضعیت عمومی سردبیران پانزده نشریه کودک و نوجوان از نظر: تأمل، تحصیلات، آشنایی با زبانهای خارجی، سابقه فعالیت مطبوعاتی، منبع اصلی درآمد، اشتغال، و... مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است.

نویسنده با طرح سؤالهای مختلف نظر سردبیران این نشریه‌ها را درباره مطبوعات کودکان جویا شده است. سؤالها عبارتند از: مشکل اصلی مطبوعات کودک و نوجوان چیست؟ چه نوع مطلب و چه قالبی برای ارائه آن مناسب است؟ نقش برجسته مطبوعات کودک و نوجوان چه باید باشد؟ و تفاوت مطبوعات کودک و نوجوان با مطبوعات بزرگسال در چیست؟ نویسنده، پاسخهای داده شده به این

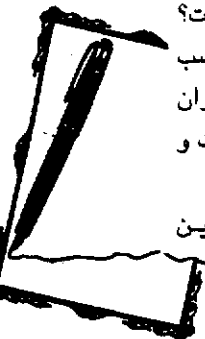
بچه‌ها، مورد بررسی تحلیل کمی محتوای مذهبی در مقطع زمانی سال ۱۳۷۲ قرار گرفته‌اند.

نویسنده، چند موضوع مورد تحقیق خود را در زمینه‌های: اصول عقاید، احکام، اخلاق، تاریخ، قرآن و انقلاب اسلامی در نظر گرفته و آنها را در قالبهای: گزارش، مصاحبه، شعر داستان، خبر و پیام کوتاه، دسته‌بندی کرده است.

نویسنده درباره چگونگی نمونه‌گیری و آمارگیری مطالب خود توضیحاتی ارائه داده و به کمک جدولهای مختلف موضوعی، مضمونی، کمی و کیفی، به بررسی آماری و اعلام نتایج می‌پردازد. روش کار وی این‌گونه است که هر نشریه، به‌طور جداگانه کاملاً مورد بررسی قرار می‌گیرد و بعد مجموع اطلاعات در جدولهای مجزا و همراه با نتایج حاصل از بررسی نشریات بعدی نتیجه‌گیری می‌شود.

حاصل این بررسیها نشان می‌دهد که برای ارائه اکثر مطالب مذهبی، از قالب و شیوه روایت داستانی استفاده شده و از قالبهای نگارشی خاص مطبوعات، مانند: گزارش، مصاحبه، خبر و غیره به‌طور محدودتری استفاده شده که این امر ایجاد اشکال می‌کند.

دیگر اینکه کمبود مطالب سرگرم‌کننده و پایین بودن سطح اطلاع‌رسانی در مطبوعات کودک و نوجوان، باعث شده است که بحثهای ارزشی مانند مذهب، اعتقادات و باورها، بدون عمق و تأثیر زیاد و با ساده‌انگاری آشکاری مطرح شوند. و چون مفاهیمی اساسی مانند مذهب را مطرح می‌کنند، گاه موجب حس اشباع کاذب در خواننده شده‌اند. این حس باعث می‌شود که در آینده، حس مذهب‌گریزی و پیامدهای بسیار خطرناک دیگری در مخاطب

سؤالها را در یک جدول آماری تنظیم و نتایج را دسته‌بندی کرده است تا خواننده به راحتی اطلاعات موردنظر خود را کسب کند.

اغلب سردبیران قالب شعر و داستان را برای بیان مطالب خود مناسب می‌دانند. از پاسخهای به دست آمده نتیجه‌گیری می‌شود که ضعف عمده این سردبیران از: نبود تطابق بین رشته تحصیلی آنها و تحصیلات مرتبط با شغلشان (سردبیری نشریه و امور مطبوعاتی)، برخوردار نبودن از آموزشهای تخصصی روزنامه‌نگاری، آشنایی نداشتن و یا تسلط نداشتن به زبانهای خارجی، ناآشنایی با قالبهای نگارشی خاص مطبوعات و نبود فعالیت در این قالبها سرچشمه می‌گیرد.

نویسنده، در ادامه مقاله پیشنهادهایی در زمینه پیشبرد و پیشرفت اهداف سردبیران ارائه می‌دهد که عبارتند از: ایجاد نشریات محلی به زبان فارسی یا محلی، آموزش فنی سردبیران در زمینه شغل و تخصصشان، ایجاد تنوع در قطع و اندازه نشریات، کاستن از وابستگی نشریات به سازمانها و ارگانهای مختلف، افزایش نشریات هفتگی و روزانه جدید به جمع نشریات کنونی کودک و نوجوان.

۶۳ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

مطبوعات کودک و نوجوان غیرفارسی در ایران

نویسنده: سیدعلی کاشفی خوانساری

مقاله

پنجاه نشریه از هفتصد نشریه ایران، به خط یا زبانی غیر از خط و زبان فارسی و در واقع به زبانها و لهجه‌های بومی و محلی مرسوم در ایران و یا زبانهای بین‌المللی منتشر می‌شود. در سالهای ۲۰ - ۱۳۱۷، نشریه انگلیسی

زبانی به نام «شیپور» در ایران منتشر شد که پیوست نونهالان نیز داشت. در واقع شروع به کار مطبوعات کودک و نوجوان غیرفارسی در ایران، از همین نشریه آغاز شده است.

نویسنده پس از این توضیحات، می‌نویسد: اهداف انتشار یک نشریه به زبان محلی، با هدفهای بقیه نشریات مطبوعات کودک و نوجوان مشابه است. این هدفها عبارتند از: آموزش، سرگرمی، مشارکت‌پذیری، اطلاع‌رسانی و مسائل تربیتی. مسئولان جوامع مختلف به دلیل حفظ حاکمیت، حمایت از منافع ملی، مفید بودن در تصمیم‌گیریهای محلی، تقویت هویت تاریخی و آبا و اجدادی، حفظ فرهنگهای بومی و دمکراتیزه شدن جوامع انسانی. دست به انتشار این‌گونه نشریات می‌زنند.

از جمله نشریات غیرفارسی کودک و نوجوان، می‌توان به این نمونه‌ها اشاره کرد: نشریه «یول» به زبان ترکی، نشریه «کودک مسلمان بلوچ» و نشریه «رشد مرزداران» که ضمیمه نشریه «فجر آذربایجان» است.

در سالهای ۷۲ - ۱۳۵۸، نه نشریه به زبان انگلیسی و هفت نشریه به زبانهای دیگر منتشر شده است، مانند انتشار نشریه «الهدی» به زبان عربی. با گسترش این نوع فعالیتها و استقبال از نشریه «الهدی»، پس از مدتی این نشریه با سازمانهای مطبوعاتی خارج از کشور ارتباط پیدا کرده و با «بنیاد اندیشه اسلامی» ادغام شد.

انتشار نشریه «زمزم» به سه زبان عربی، فارسی و انگلیسی در سال ۱۳۷۳ در خارج از کشور صورت گرفت و باعث شکوفایی خاصی در مطبوعات کودک و نوجوان شد. از سوی دیگر، روزنامه‌های «کیهان بین‌الملل»، «تهران تایمز» و «ایران نیوز» که هر سه به زبان

مطبوعات کودکان و نوجوانان و توسعه انسانی

نویسنده: علی رضا رحیمی

مقاله مطبوعات کودک و نوجوان، ابزار و وسیله‌ای در خدمت تکنولوژی آموزشی به‌شمار می‌آیند، و به همین دلیل باید ویژگی‌های خاصی داشته باشند تا از نظر جذب مطالب و تأثیرپذیری آموزشها به‌طور غیرمستقیم در مخاطب موفق باشند. پیامد توجه به مطبوعات کودک و نوجوان، توسعه انسانی است که امری بسیار قابل تأمل است.

توسعه انسانی به معنای بالا رفتن سطح زندگی هر فرد به‌طور کیفی و کمی است. مانند: بالا رفتن قابلیت فردی انسان، وضعیت بهداشت، سلامت، تغذیه، آموزش و... این رشد و استفاده‌هایی که انسانها از قابلیت‌های به‌دست آمده، برای کار و یا اوقات فراغت خود خواهند کرد، توسعه اقتصادی، توسعه منابع انسانی و توسعه انسانی را در پی خواهد داشت.

توسعه انسانی، پنج شاخص اصلی را دربرمی‌گیرد که عبارتند از: آموزش و پرورش، تغذیه و بهداشت، محیط زیست، اشتغال و آزادی‌های سیاسی و اقتصادی که در هر شاخص، می‌توان علتها و دلایل مفید بودن آموزش و تأثیر مطبوعات را برشمرد.

نویسنده در ادامه مقاله، پس از توضیح مفصل این شاخصها، نتیجه می‌گیرد که مطبوعات کودک و نوجوان اگر با توجه به سلیقه‌ها و ذوق مخاطبین تنظیم شوند، علاوه بر رسانش اطلاعات بسیار زیاد و متفاوتی که در اختیارشان می‌گذارند، تأثیری قوی و ماندگار بر ذهن پاک و آینه‌وار کودک برجای می‌گذارند که مطمئناً از تأثیر مطبوعات بزرگسال بیشتر خواهد بود.

انگلیسی چاپ می‌شوند، بخشی از نشریه خود را به مطالب کودک و نوجوان اختصاص داده‌اند.

۶۴ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱، ۱۳۷۵

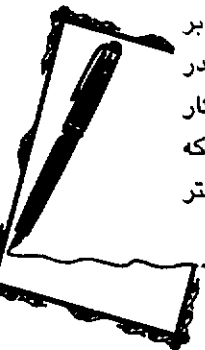
نگاهی به مطبوعات کودک و نوجوان عرب

نویسنده: مناف یحیی پور

مقاله دکتر «هلال ناتوت» معتقد است که: «وظیفه مطبوعات، افزایش آگاهی، اطلاعات، ارشاد، هدایت، آموزش و سرگرمی مخاطبان است.» نویسنده مقاله پس از این نقل قول، به شرح تاریخچه نشریات کودک و نوجوان در دنیا و سپس جهان عرب می‌پردازد. اولین نشریه مختص کودک و نوجوان با نام «دوست بچه‌ها» منتشر شده است. اولین نشریه مختص کودک و نوجوان در کشورهای عرب زبان، نشریه «روضه المدارس» مصری است که در سال ۱۸۷۰ میلادی منتشر شد. نشریه‌های بعدی «السندباد» در سال ۱۹۵۱ میلادی و مجله «سمیر» و «میکی» بودند که در دوره شکوفایی ادبیات کودک و نوجوان مصر شاخص هستند. در کشور لبنان، نشریه «الثقافه» به کوشش «یوسف صادر» در سال ۱۹۴۱ میلادی منتشر شد. این نشریه به دو زبان فرانسه و عربی و در دو بخش کلاسهای ابتدایی و دوره متوسطه انتشار یافت. نویسنده به تغییر و تحولاتی که طی شروع به کار و استمرار و تعطیلی نشریات مختلف وجود داشته، اشاره می‌کند و در پایان مقاله، مجله «احمد» و مجلات کودک و نوجوانی دیگر را که در عربستان منتشر می‌شوند، معرفی می‌کند.

۶۵ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

۶۶ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

خواندنی‌های کودکان افسانه‌هاست

نویسنده: جواد جزینی

مقاله انتشار نشریات ادواری اولیه کودک و نوجوان در ایران، با انتشار مجله «سه فندق» آغاز می‌شود که «قلی خان هدایت» آن را منتشر کرد. البته چون این موضوع سند معتبری برای تأیید ندارد (هیچ نسخه‌ای از آن در دست نیست) باید نشریه «خواندنی‌های کودکان افسانه‌هاست» را اولین نشریه ادواری کودک و نوجوان ایرانی دانست. این نشریه در سال ۱۳۱۷ به کوشش «علی نقی وزیری» منتشر شد. نویسنده پس از معرفی این مجله به جو حاکم در زمان انتشار آن اشاره می‌کند و می‌نویسد: چون اغلب روشنفکران آن زمان غریزه بودند، این نشریه نیز از آفت غریزگی به دور نمانده و مطالب آن براساس الگوهای آموزش غربی (انگلیسی یا فرانسوی) تهیه شده است، به گونه‌ای که برای پرکردن مجله حتی از مطالب درسی منابع خارجی نیز کمک گرفته شده است.

نویسنده در پایان مقاله به اشکالات موجود در نگارش فارسی و نحوه ارائه مطبوعات و مسائل مربوط به ادبیات فارسی اشاره می‌کند.

۶۷ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

پیام کاوه یک نشریه قدیمی ویژه دانش‌آموزان

نویسنده: سید فرید قاسمی

مقاله نشریه «پیام کاوه» در سال ۱۳۲۲ و با کوشش دکتر امیر هوشنگ عسگری و چند نفر از محصلان مدارس «شرف»، «دارالفنون»، «پانزده بهمن» و «رهنما»ی قدیم انتشار یافت.

نویسنده، پس از معرفی این نشریه، عناوین، تیرها، بخشهای مختلف آن نشریه را معرفی کرده و چگونگی انتشار، تحولات روی داده در سیر نشر و چگونگی تعطیلی نشریه را بیان می‌کند.

در پایان مقاله، متن گفتگویی که سالها قبل با آقای «هوشنگ عسگری» صورت گرفته بود، ارائه شده است.

در این مصاحبه گفته شده است که این گروه در آغاز فعالیت خود، با کمک گرفتن از امتیاز روزنامه‌های دیگر، نشریه پیام کاوه را منتشر می‌کرده، ولی پس از انتشار چند شماره، سرانجام در سال ۱۳۲۲ به دلیل محدودیتها و موانع اقتصادی به تعطیلی کشیده شده است.

۶۸ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

۱۳۷۵

مطبوعات نوجوان یک مفهوم و چند معنی

نویسنده: هادی خانیکی

مقاله ضرورت هماهنگی اهداف و الگوهای تربیتی و آموزشی خانواده و مدرسه در نشریات کودک و نوجوان، امری مشخص و آشکار است.

تغییر و تحول سریع کودک در دوره نوجوانی، مطبوعات این گروه سنی را موظف می‌کند که با استفاده از شیوه‌های جدید، امکان فهم و درک عمیق و سریع مطالب را برای نوجوان فراهم کنند. زبان آشنا و ملموس رسانه، باید زمینه‌ساز ارتباطی دائمی با مخاطب باشد. یکی از اشکالات مطبوعات کنونی کودک و نوجوان، نداشتن زبان جذاب است که این امر باید در دو جهت مورد بررسی قرار گیرد. گاه نشریه در جهت دستیابی به اهداف تربیتی و آموزشی، خود را موظف به رعایت

داشته باشد.»

«علی اکبر اشعری» گفته است: «اغلب مسئولان نشریات کودک و نوجوان از ادیبان جامعه هستند و چون سررشته کافی از روزنامه نگاری و دانش مطبوعاتی ندارند، نمی توانند هزینه سنگین مالی نشریه را در درازمدت تحمل کنند و آن را به سوددهی برسانند.»

«محسن مؤمنی» اولین مدیر اجرایی نشریه «سوره نوجوانان» گفته است: «با وجود استقبال خوب کودکان و نوجوانان از این نشریه و بالا رفتن تیراژ آن، مشکلات زیادی وجود داشت. این مشکلات در امور فنی چاپ و نشر، توزیع، تغییر سردبیری، تهیه کاغذ و چاپ نشریه وجود داشت و موجب تأخیر زمانی انتشار آن شد. این امر باعث از دست دادن مخاطبین علاقمند و زیان مالی هنگفت نشریه شد.»

«محمد رضا زایری» مدیر مسئول نشریه «زمزم عربی» گفته است: «دو علت عمده می تواند دلیل تعطیلی نشریات باشد. اول، نبود درک درست از موضوع مورد نظر. دوم، نبود همکاری مسئولان.» وی در ادامه توضیح می دهد که نشریه های تحت حمایت دولت، از جهاتی دیگر نیز با مشکل روبه رو هستند، چون عوض شدن مدیران و مسئولان و یا سیاستهای کاری و شغلی، بلافاصله تأثیر منفی بر روی انتشار نشریه مربوطه می گذارد، اما تعلق گرفتن یارانه به نشریات دولتی و غیردولتی، می تواند عامل خوبی برای پایدار ماندن آنها در عرصه مطبوعات باشد.

«مجید راستی» صاحب امتیاز و مدیر مسئول نشریه «گلک» و «امیرحسین فردی» مسئول «کیهان علمی»، مشکلات مادی ناشی از

شرایطی خاص می کند و در نتیجه، همزبانی و ارتباط خوبی با مخاطب پیدا نمی کند. گاهی نیز نشریه بیش از اندازه به خواسته ها و نیازهای قشر کودک و نوجوان توجه می کند و به سوی نشریات عامه پسند و حتی مبتذل سوق داده می شود که در نتیجه مطالبش از عمق و محتوای کمتری برخوردار خواهد بود.

در هر صورت، لازم است که ضرورتها و انتظارات نوجوانان را هرچه بیشتر و عمیق تر شناخت تا با استفاده از الگوهای تربیتی - آموزشی، ارتباط با مخاطب را برقرار و مستمر کرد و این در حالی است که نشریه نباید به سطحی نازل از مفاهیم سقوط کند. مخاطبین این نشریات باید آن قدر خود را نزدیک به آن احساس کنند که برای عمق و گسترش محتوایی آن، مواد خام و مطلب فراهم کنند.

۶۹ سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱،

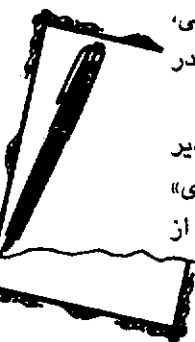
۱۳۷۵

چرا نشریات کودکان و نوجوانان تعطیل می شوند؟

نویسنده: محمد علی کریمی

در سالهای اخیر پانزده نشریه از نشریه کودک و نوجوان، تعطیل شده است. همین مسئله، باعث علت یابی نویسنده درباره این معضل شده است. در این زمینه، نویسنده با بعضی از مسئولان و دست اندرکاران نشریات کودک و نوجوان به گفتگو نشست و پاسخ آنان را جمع بندی کرده است.

«محسن چینی فروشان» اولین شخصی است که به عنوان مسئول نشریه ای تعطیل شده به سوالات نویسنده پاسخ می دهد: «وقتی دست به انتشار مجله ای جدید می زنیم که با مجلات مشابه دیگر متفاوت بوده و حرفی نو برای زدن

اداره نشریه را عامل تعطیلی نشریات دانسته‌اند.

۷۰. سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱، ۱۳۷۵

نگاهی به کتاب «نشریات کودک و نوجوان ایران»

نویسنده: هادی جعفری

نویسنده پس از معرفی کتاب: «نشریات کودک و نوجوان ایران» نوشته «سیدعلی کاشفی خوانساری» به بررسی نکات مثبت و منفی این اثر می‌پردازد.

وی یکی از مهمترین امتیازات این کتاب را پرداختن آن به مطبوعات کودک و نوجوان و تازگی این موضوع، می‌داند.

آقای کاشفی ضمن بررسی نشریات سالهای ۷۵ - ۱۳۷۴ بیش از دویست عنوان نشریه مختص کودک و نوجوان و یا نشریات ضمیمه در این عرصه را (در نشریات بزرگسال) موردتوجه قرار داده است.

نویسنده، اشکالات کتاب را در این موارد دانسته است: مشخص نبودن معیار انتخاب نشریات، ارائه تعریف و مشخصات لازم برای نشریات غیرحرفه‌ای (دانش‌آموزی) و انجام ندادن این کار برای نشریات کودک و نوجوان، نشریات درباره‌ی کودک و نوجوان و نشریاتی که ضمیمه نشریات بزرگسال هستند.

از دیگر اشکالات این کتاب، تقسیم‌بندی نشریات به بخشهایی خاص است که گاه نباید بعضی از نشریات را در آن بخش گنجانده، مانند نشریات «با معارف اسلامی آشنا شویم»، «جهاد روستا»، «رشد آموزش کشاورزی» و... که نباید در ردیف نشریات کودک و نوجوان معرفی و گنجانیده شوند. همچنین، مجلات

«رشد معلم»، «معلم و خانواده» و «گزارش شورای کتاب کودک» نیز نباید در ردیف نشریات درباره‌ی کودک و نوجوان تقسیم‌بندی شوند.

به عقیده نویسنده، در این کتاب غلطهای چاپی زیادی دیده می‌شود، برخی از اطلاعات درباره‌ی نشریات بسیار ناقص است، رسم‌الخط نگارشی در کل کتاب یکسان نیست و به نظر می‌رسد که نویسنده اثر را با شتابزدگی تهیه کرده است. با این وجود، اگر در چاپهای بعدی دقت لازم صورت گیرد، کتاب مفیدی برای علاقمندان خواهد بود.

۷۱. سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱، ۱۳۷۵

یادداشت

نویسنده: مصطفی رحماندوست

مثال نویسنده، پس از بیان چگونگی تشکیل انتشار مجلات «رشد»، درمورد نحوه انتخاب نامی مناسب برای این مجلات از طریق قرآن مجید، خاطراتی را بازگو می‌کند. آنگاه چگونگی دستیابی به امکانات چاپ و نشر، فراخوانی ادیبان، شاعران و کارشناسان اهل فن برای همکاری با مجله، از دیگر اطلاعاتی است که نویسنده در نوشته خود ارائه می‌دهد.

آقای رحماندوست آرزو کرده است که: امکانات مناسبی برای کودکان و نوجوانان مستعد و علاقمند این مرز و بوم ایجاد شود تا در نگاشتن مطالب، ایده‌ها و سبکهای گوناگون نگارشی، راهنمایی شده و پرورش یابند.

یکی از این امکانات مناسب می‌تواند «خانه روزنامه‌نگاران جوان» باشد که می‌بایستی برای پرورش فکر و زبان آنها کوشش کند.

بی توجهی کاملاً مشخص است.

نویسنده در پایان امیدوار است که «سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان» جرقه‌ای باشد در راه حرکت بیشتر و پویایی نقد و پژوهش در زمینه موضوعات کودک و نوجوان.

۷۳. سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱، ۱۳۷۵

همزیستی مسالمت‌آمیز ادبیات و مطبوعات کودک

نویسنده: محمد حمزه زاده

نویسنده، با اطلاع از اینکه هنرمندان و کارشناسان داستان و شعر اغلب دست‌اندرکاران مطبوعات کودک و نوجوان را تشکیل می‌دهند، حُسن و قبح این عامل را در روند مطبوعات کودک و نوجوان بررسی کرده و می‌نویسد: نکات مثبتی را می‌توان در زمینه ارتباط ادبیات و مطبوعات برشمرد. به عنوان مثال: یکی از علل رشد چشمگیر ادبیات کودک و نوجوان در سالهای آغازین پیروزی انقلاب، تشکیل جلسات نقد و قصه در محل نشریات آن زمان بود. هدف از برگزاری چنین جلساتی، شناسایی استعدادها و محک زدن آثار به وسیله منتقدان و کارشناسان فن بود.

در این جلسات هنرمندان مطالب خود را می‌دادند و آثارشان مورد نقد و بررسی قرار می‌گرفت. آن زمان، تقاضای چاپ آثار در مطبوعات زیاد بود و حدود ۹۰ درصد از آثار مستقل ادبی در زمینه ادبیات کودک و نوجوان در آغاز از طریق چاپ در مطبوعات، منتشر شده‌اند.

در پایان مقاله، نویسنده گفته است: «رکود ادبیات و به خصوص داستان‌نویسی، شاید پس از تعطیلی این جلسات صورت گرفته باشد.»

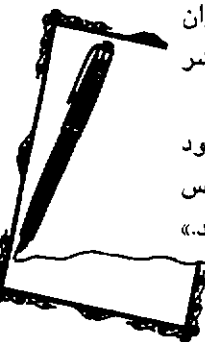
۷۲. سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱، ۱۳۷۵

ضرورت نقد مطبوعات کودک و نوجوان

نویسنده: سیدعلی کاشفی خوانساری

تاریخ مطبوعات ایران و زیر مجموعه آن «مطبوعات ویژه کودکان و نوجوانان» نشان می‌دهد که از زمان پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون، شکوفایی خاصی در کل مطبوعات و خصوصاً مطبوعات کودک و نوجوان صورت گرفته است. بنا بر این اعتقاد، کارشناسان و متخصصان اهل فن باید به تجزیه و تحلیل علل این رشد و شکوفایی بپردازند تا بتوانند در مقابله و مبارزه با فرهنگ‌های بیگانه و ایده تشکّل دهکده جهانی از سوی استعمار و هماهنگ‌سازی فرهنگها، مطبوعات کشور خود را ایمن و مصون سازند. این نکته آشکار است که باید به فرهنگ جامعه ارج نهاد و به آن بها داد. پرورش جنبه‌های دینی، تاریخی و فرهنگ بومی با توجه به حفظ خط توحید و ولایت، می‌تواند در این زمینه کارساز باشد. نویسنده با تأکید بر شناخت ضرورتها و اظهار تأسف از بی‌توجهی به این مسائل، اعلام می‌کند که یک بررسی اجمالی نشان می‌دهد نشریه «رسانه» که تنها نشریه تخصصی روزنامه‌نگاری در ایران است کمتر به مسائل نشریات کودک و نوجوان توجه دارد. همچنین، در میان صد و چهل واحد درسی رشته روزنامه‌نگاری، حتی درحد دو واحد به موضوع مطبوعات کودک و نوجوان توجهی نشده است.

در نشریاتی که کارشناسان درباره روان‌شناسی کردار و رفتار کودک و یا آموزش و تربیت او مقاله می‌نویسند، کمتر صحبتی درباره مطبوعات این قشر به میان می‌آید و متأسفانه در جشنواره مطبوعات نیز این

وی، ارتباط مطبوعات و ادبیات را عرضه و تقاضایی متعادل، مناسب و مفید دانسته است.

۷۴. سالنامه مطبوعات کودک و نوجوان، سال اول، شماره ۱، ۱۳۷۵

جشنواره مطبوعات و دیدگاه‌ها

نظرخواهی ضرورت ایجاد جشنواره مطبوعات چیست؟ اهداف آن کدام است؟ انتخاب آثار چگونه باید صورت گیرد؟ هیئت داوران چه ترکیبی دارد؟ مسئولیت جشنواره بساید بر عهده کدام سازمان باشد؟ اینها، سؤالاتی هستند که برای بعضی از سردبیران و مسئولان مطبوعات کودک و نوجوان ارسال شده و براساس پاسخ‌های داده شده، متن نظرخواهی شکل یافته است.

پاسخ‌دهندگان به سؤالا عبارتند از: حسین قندی، محمدمهدی فرقانی، حسین سیدی، احمد عربلو، حسن احمدی، فریبا کلهر، محمدعلی شامانی.

حسین قندی گفته است: جشنواره می‌تواند به نهاد نوپای خانه روزنامه‌نگاران جوان رسمیت ببخشد، دیدگاه‌های جسیدی از مطبوعات کودک و نوجوان به مردم عرضه کند، هیئت داوران جشنواره می‌تواند از بین روزنامه‌نگاران، متخصصان و هنرمندانی انتخاب شود که سابقه فعالیت و همکاری با نشریات کودک و نوجوان را دارا باشند.

محمد مهدی فرقانی گفته است: برای تضمین آینده فرهنگمان باید در زمینه فرهنگ قشر کودک و نوجوان سرمایه‌گذاری بیشتری صورت پذیرد. اهداف جشنواره می‌تواند ایجاد و تقویت فرهنگ مطالعه مطبوعاتی باشد و جشنواره باید با همکاری و همفکری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و خانه

روزنامه‌نگاران جوان برگزار شود.

حسین سیدی گفته است: جشنواره، جایی برای کشف و رشد استعدادهاست. در انتخاب آثار جشنواره باید به تفاوت‌های ادبیات و هنر کودکان و نوجوانان و مقوله‌های مشابه آنها در ادبیات بزرگسالان، دقت لازم صورت پذیرد. احمد عربلو گفته است: جشنواره مطبوعات کودک و نوجوان هویت ویژه‌ای به مجموعه مطبوعات این حیطه می‌دهد. یکی از اهداف جشنواره می‌تواند شناساندن بیشتر مطبوعات گوناگون کودک و نوجوان به مخاطبین اصلی آنها باشد. جشنواره باید محلی برای تبادل افکار و بالابردن سطح کیفی مجلات باشد.

حسن احمدی گفته است: سنجش افکار عمومی، جذب نیروها، کشف استعدادها، آشنا کردن کودک و نوجوان با مطبوعات و دست اندرکاران مطبوعاتی را می‌توان نمونه‌هایی از اهداف برگزاری این جشنواره به شمار آورد. برگزارکننده این نوع جشنواره‌ها نیز باید وزارت ارشاد باشد.

فریبا کلهر گفته است: باید توانایی‌های خاصی در کودکان به وجود آید تا بتوانند از مطبوعات بهره بیشتری ببرند. پرورش این توانایی برعهده والدین آنهاست و نتیجه مثبت این تلاش، فعال و خلاق شدن فکر کودک و نوجوان است. مستقل شدن مطبوعات کودک و نوجوان، ماهر شدن دست‌اندرکاران و متخصصان و داوران از جنبه مطبوعاتی را می‌توان مهمترین اهداف جشنواره دانست. اگر معیار و الگوی ارزیابی آثار، مستدل و مدون باشد، ارزیابی مستمر مطالب و آثار مندرج در بخشهای گوناگون مطبوعات، نتایج خوبی به دنبال خواهد داشت. به عنوان نمونه می‌توان به جلوگیری از نشر و توزیع مطبوعاتی اشاره

فهرست مقاله‌هایی که

هنگام

تنظیم مقاله‌شناسی،

موفق به تهیه آنها نشدیم:

۱. فیلم و سینما، دوره نو، شماره ۶ - پیاپی ۳۳
(مهر ۱۳۷۵)

- انیمیشن، نیاز به حمایت ملی دارد
- مصاحبه - رامک صبحی

- گفتگو با نورالدین زرین کلک انیماتور نامور
ایرانی

۲. فیلم و سینما، دوره نو، شماره ۶ - پیاپی ۳۳
(مهر ۱۳۷۵)

- همه چیز درباره انیمیشن

- مقاله - ترجمه اسماعیل میهن دوست

- مفاهیم، انواع، پیشگامان انیمیشن،
گاه‌شمار وقایع انیمیشن

۳. زن روز شماره ۱۵۶۹ - ۲۷ مرداد ۱۳۷۵

- همیشه در حرکت، همیشه در کار ساختن
- مصاحبه

- مصاحبه با وحید نیکخواه آزاد نویسنده و
شاعر

۴. زن روز شماره ۱۵۷۱ - ۱۰ شهریور ۱۳۷۵

- اگر قصه نویس نبودم فیلمساز می‌شدم
- مصاحبه

- گفتگویی با مهرداد غفارزاده

کرد که از سطح ادبی ضعیفی برخوردارند.

محمدعلی شامانی گفته است: در این نوع جشنواره‌ها باید برای نقد و نظر کودک و نوجوان اهمیت ویژه‌ای قائل شد، به نحوی که بر خواستها و نیازهای این گروه تاکید ورزیده و آنها را مد نظر قرار دهیم.

*

